

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ મંથાલય

[ગુજરાતી સર્વોપાધ્યયન વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૨૫૨૩ વિમલ

ગ્રંથનામ ૧૫૨૭ી ૭૫૫ ૧૫૨૭ી
૨૬૧૨૦,

વર્ગિક ૫૭૨ : ૨૬

હઝરત અલી અંસં ની હદીસો

પ્રકાશક :
શ્રી હુબીબ હુસૈન મેમોરીયલ ટ્રસ્ટ.
પાયધોની મુબમ્મદ ૩.

આવૃત્તિ પહેલી

૧૯૪૦

પ્રત ૫૦૦૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

૨૨૬૨૩

મુદ્રક :

હરજી લવજી દામાણી

મુદ્રણસ્થાન :

બે ધડી મોજ આર્ટ પ્રેસ

૧૨-૧૪, બેક હાઉસ લેન,

કોટ મુંબઈ

બે બોલ

નવસારીવાળા પીરઝાદા સૈયદ મહમૂદીન એચ. દરગાહવાળાએ હઝરત અલી અઃ સઃ ની ૭૭૫૦ હઠીસાનો અરબીમાંથી ગુજરાતીમાં તરજુમો કરી “હઝરત અલી અઃસઃ ના બોધ વચનો” નામે પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કર્યું છે. એ હઠીસા ઘણી જ ઉપયોગી હોવાથી એમાંથી ૬૩૪ નસીહતો ચૂંટી પ્રગટ કરવાને અમે ભાગ્યશાળી થયા છીએ.

હઝરત અલી અઃ સઃ ના ઇસ્મ માટે બે મત છેજ નહિ, હઃ સમુદે અકરમની હઠીસ છે “હું ઇસ્મનું શોહર છું અને અલી તેનો દરવાજો છે.” શોહરમાં દાખલ થવું હોય તો દરવાજામાંથી જ થવાય છે.

અમને આશા છે કે આ નાની કિતાબ વાંચનારને જીંદગીના સારી તરીકે અતિ ઉપયોગી થઈ પડશે.

લી. હુબીબ હસમાઇલ મેમોરીયલ ટ્રસ્ટના
ટ્રસ્ટીઓ

સાંકળિયું

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	પૃષ્ઠ
સફળતાના સિદ્ધાંતો.....	૧	વિદ્યા	૪૭
બુદ્ધિ	૬	અજ્ઞાનતા	૪૯
હુશિયારી	૮	નમ્રતા	૫૦
મૂર્ખાઈ	૧૦	અહંકાર.....	૫૨
જવાંમદી	૧૨	દોસ્તી	૫૪
બીકણપાણું	૧૪	દુશ્મનાઈ	૫૭
તંદુરસ્તી	૧૬	સખાવત.....	૫૯
ક્ષમા	૧૮	સંતોષ	૬૨
વાયદો પૂરો કરવો	૨૦	ધૈર્ય	૬૪
નાદાની	૨૧	ઉતાવળ	૬૬
સત્ય	૨૩	યતીમ	૬૭
અસત્ય	૨૫	ઈમાન	૬૮
આરમાણુસાઈ	૨૬	નાસ્તિક	૭૦
નહારાપાણું	૨૯	કુરાન	૭૧
ઉદારતા	૩૨	ભક્તિ	૭૩
લોભ	૩૩	ધર્મ	૭૮
સંપ	૩૬	ઉપકાર	૮૦
કુસંપ	૩૭	ન્યાય	૮૩
સદ્ગુણ	૩૮	ધન અને ગરીબી	૮૪
દુર્ગુણ	૪૧	દેવું	૮૭
વખાણ	૪૪	શિખામણ	૮૮
નિંદા	૪૬	આલો રસુલ	૯૩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

હઝરત અલી અઃ સઃ ની હદીસો

સફળતાનાં સિધ્ધાન્તો

- ૧ ચુપ રહેવું એ મૂકિતનું કારણ છે.
- ૨ નીતિ નમ્રતાનું પરિણામ છે. અને સભ્યતા વિદ્યાનું ક્ષણ છે.
- ૩ શરમ બધી ખુબીઓની કુચી છે ને નિર્લજ્જપણું ખુરાઇની નિશાની છે.
- ૪ નિયતા કરતા મરણ ઉત્તમ છે.
- ૫ ખુદાની મરજી પર રહેવાથી શોક દૂર થાય છે.
- ૬ દુનિયાથી રાજી થવું એ મોટામાં મોટી ભૂલ છે, અને આ નાશવાંત ઘર ઉપર અહંકાર કરવો એ પૂરી મૂખાઈ છે.
- ૭ મનની ઈચ્છાઓ એ શેતાની જાળ છે.

- ૮ શિખામણુ લેવાની દ્રષ્ટિએ જોવું એ પાતાના હકમાં એક હિતેચ્છુ ઉપદેશકનું કામ કરે છે. સેવા એ લાભદાયક વેપાર છે.
- ૯ ખુદાની યાદ એ શિખામણુનો પ્રકાશ છે ને તેને ભૂલી જવું એ ભટકી જવાની ખરાબર છે.
- ૧૦ જે દુનિયાથી સંબંધ ધરાવે છે તે ખુદાથી પાતાનો સંબંધ તોડે છે. જે આશાઓ ઉપર ગર્વ કરે છે તે ભૂલમાં પડે છે.
- ૧૧ દગો અથવા માલ ઉગ્રાપત કરવો એ નેકીઓનો નાશ કરે છે. અને વાયદો ન પાળવાથી ગુનાહો વધે છે.
- ૧૨ ખુદાના હુકમ ન માનવાથી દુઆ કબુલ થતી નથી.
- ૧૩ તોખાથી ખુદાની રહુમત ઉતરે છે ને ગુનાહ ઉપર કાયમ રહેવાથી અવકૃપા ઉતરે છે.
- ૧૪ સલાહથી કામ કરનાર વિજયની આશી પર, ને પાતાના મત પ્રમાણેજ કામ કરનાર દુઃખના કિનારા પર ઉભો છે.
- ૧૫ જે માણસ પાતાને જોખમમાં નાખે છે તેને સારી વસ્તુઓ મળે છે.
- ૧૬ ખુદાની ઈબાદત મૂકિતનો મજબુત આધાર છે.
- ૧૭ જે બીજા લોકોનો બોલો ઉપાડે છે તે સરદાર છે. જે બીજાને માટે પોતાની વસ્તુઓ ખરચે છે તે સરદાર છે.
- ૧૮ ચૂપ રહે, કેમ કે એનો ઓછામાં ઓછો નફો નિર્ભયતા છે અને લવલવાટ કરવાથી બચતો રહે, કેમકે એમાં નાનામાં નાનું નુકસાન અપમાન છે.
- ૧૯ બધાંઓની સાથે નેકી કર.

- ૨૦ ખુદાની પાસેથી બહોળી આજીવિકા એવી રીતે માંગો કે તેની આપેલી દોલત તેના રસ્તામાં ખરચ કરો, તે તમને વધારે આપશે.
- ૨૧ બની શકે ત્યાં સુધી ભલામં કરો કેમકે નેકી કરનાર લોકો સર્વોત્તમ છે.
- ૨૨ ખરી રીતે તોળા કરવાથી ગુનાહો મટી જાય છે ને પશ્ચાતાપ કરવાથી ખુરાઈઓ નાશ પામે છે.
- ૨૩ જે માણસ પ્રભાવશીલ હોય છે તે લોકોનો સેવક હોય છે.
- ૨૪ જે માણસ આખેરતનો ભય રાખે છે અથવા દુનિયાની કંઈ ઈચ્છા જતી રહેવાથી ડરે છે તે પ્રભાત પહેલાં ઉઠીને અંધારામાં જ પોતાના કામનો આરંભ કરે છે.
- ૨૫ જે માણસ સુસ્તી કરે છે તે પાછળ રહી જાય છે.
- ૨૬ જે માણસ દુનિયા માગે છે તેના હાથમાંથી દુનિયા નિકળી જાય છે ને જે તેની માગણી છોડીને બેસે છે તો દુનિયા તેને ખોળવા માટે દોડાદોડ કરી મૂકે છે.
- ૨૭ જે માણસ પોતાની ઈચ્છાથી વિરુદ્ધ કરે છે ને તેની સાથે દુશ્મની રાખે છે તો ખુદા તેની સાથે ખ્યાર ને મહોબત રાખે છે.
- ૨૮ જે માણસ બેપરવાઈથી કામ કરે છે તે સંકટ ઉઠાવે છે.
- ૨૯ જે માણસ ઝડપથી ચાલે છે તેને બપોરે આરામ લેવાનો વખત મળે છે.
- ૩૦ જે માણસ દુનિયાની શીકર છોડી દે છે તો દુનિયા એની મેળે લજવાઈ ને તેની પાસે આવી જાય છે.

- ૩૧ જે માણસ પોતાના ધણી ઉપર ભરોસો રાખે છે તેની મદદ ખુદા અવશ્ય કરે છે ને જે લાલચુ હોય છે તે જરૂર અપમાન પામે છે.
- ૩૨ જે માણસ પોતાના મન સાથે મુકાબલો નથી કરતો તે કદિ વિજય મેળવી શકતો નથી.
- ૩૩ જે માણસ સુસ્તી કરે છે તે પોતાના ઘણાક હુકા ખોઈ નાખે છે.
- ૩૪ જે માણસ અનાવશ્યક કામોમાં ગુંથાએલો રહે છે તે અગત્યનાં કામોને ખોઈ બેસે છે.
- ૩૫ જે માણસ પોતાના કામની વ્યવસ્થા પોતે કરતો નથી ને આજસુ થઈ બેસી રહે છે તેને મુગ્ધીબતો ભોગવવી પડે છે ને તે આવીને તેને ઉઠાડી દે છે.
- ૩૬ જે માણસ પોતાના જરૂરનાં કામો પીઠ પાછળ નાખી દે છે તે નકામા કામોમાં ગુંથાઈ જાય છે.
- ૩૭ જે માણસ લોકોનાં કામો ચારી રીતે કરી આપે છે તે હકુમત ને સરદારીનો હકદાર થાય છે.
- ૩૮ જે માણસ રાત્રે વધારે સુઈ રહે છે તેનાં એટલાં બધાં કામ મુક્તવી રાખવાં પડે છે કે જેની ખોટ દિવસમાં પુરી થઈ શકતી નથી.
- ૩૯ જે માણસ “હું નથી જાણતો” એવું કહેવાનું છાંડી દે છે તેની સાથે મુકાબલો કરનાર તેનાથી હારી જાય છે.
- ૪૦ જે માણસ પોતાના આખેરતનાં કામોને સુધારે છે તેનાં દુનિયાનાં કામ ખુદા સુધારે છે.

- ૪૧ જે માણસ આખેરતને માટે કામ કરતો નથી તેનાં મનની ઈચ્છાઓ કદી પુરી થતી નથી.
- ૪૨ જે માણસ પોતાનાં સરસામાન તરફથી નિશ્ચિંત રહે છે તેનો સરસામાન જતો રહે છે.
- ૪૩ જે માણસ દુનિયાની સેવા કરે છે તેને દુનિયા પોતાનો સેવક બનાવી દે છે ને જે માણસ ખુદાની સેવા કરે છે દુનિયા તેની સેવિકા થઈ જાય છે.
- ૪૪ જે માણસ હરામ કામોથી બચે છે તે જન્મ ભોગવે છે.
- ૪૫ વચ્ચે માર્ગ પકડીએ તો નાશની બીક નથી.
- ૪૬ નીચે લખેલી ચાર બાબતો માણસની પડતીની નિશાની છે.
- (૧) અવ્યવસ્થા (૨) નકામું ઉડાઉપણું (૩) દરેકની ઉપર અવિશ્વાસ (૪) લોકોનાં કપટમાં ફસાઈ જવું.
- ૪૭ નીચે લખેલી ચાર વસ્તુઓ રાજની પડતી ને નાશની નિશાની છે. (૧) મૂળતત્ત્વોનો વિચાર ન રાખવો (૨) ડાળાં પાંખડાંની પાછળ પડવું (૩) નીચની પદવીઓમાં વધારો કરવો. (૪) કુલીન લોકોનો દરજ્જો ઘટાડવો.

બુદ્ધિ

- ૪૮ લાચારીનું કારણ દર્શાવવું એ બુદ્ધિશાળીની નિશાની છે, ને નમ્રતા એ ગૃહસ્થાઈનું સરનામું છે અને ક્ષમા એ મોટાઈની નિશાની છે.
- ૪૯ બુદ્ધિશાળી સંપૂર્ણતા ઇચ્છે છે ને નાદાન ધન ખોળે છે.
- ૫૦ ઇચ્છાએને તાળે થવું એ બુદ્ધિને માટે આદ્ય છે અને અહંકાર એ મોટામાં મોટી ભૂલ છે.
- ૫૧ વિચારથી બુદ્ધિ ખીલે છે ને શિખામણ લેવાથી ગુન્ડાઓથી બચી શકાય છે.
- ૫૨ બુદ્ધિ એવી ઉત્તમ સજ્જનતા છે જે કદી જુની થતી નથી.
- ૫૩ જે પોતાની જાલ બંધ રાખે છે તે બુદ્ધિમાન છે.

- ૫૪ સ પૂર્ણ બુદ્ધિશાળી તે છે જે ખુદાની યાદ વિના બીજી બધી બાબતો તરફથી પોતાની જીભ બંધ રાખે છે.
- ૫૫ જે ચુપ રહેશે તો ખુદાની કુદરતના વિચારમાં હશે, જ્યારે બોલશે ત્યારે ખુદાને યાદ કરતો હશે, અને જ્યારે આંખ ઉઘાડીને જોશે તો શિખામણુ લેતો હશે એવા માણસ બુદ્ધિશાળી જાણવો.
- ૫૬ જે તું તારી જીભને કાબુમાં રાખીશ તો મૂકિત મેળવીશ ને જે તેને કાબુમાં નહિ રાખે તો માર ખાઈશ ને હિરાન થઈશ.
- ૫૭ જે માણસ ખુદાની બક્ષિસો પ્રાપ્ત કરે છે તે લોકોના ઉપર ઉપકાર કરે છે ને જે માણસને ખુદાએ બુદ્ધિ આપી છે તે લોકોની ભૂલો ને કસુરો ક્ષમા કરે છે.
- ૫૮ જે માણસ પોતાના સદા રહેવાના ઘર (આખેરત) ને આબાદ કરે છે તે પુરો અકલમંદ છે.
- ૫૯ જે માણસની તબીઅતમાં મશ્કરી કરવાની ટેવ પડી જાય છે તેની બુદ્ધિ પણ ખરાબ થઈ જાય છે.
- ૬૦ જે માણસ કંઈની ઠકા મશ્કરી કરે છે તેની બુદ્ધિ ઘટી જાય છે.
- ૬૧ કામવાસનાની સાથે બુદ્ધિનું નામ નથી.
- ૬૨ પેટ ભરીને ખાવું ને બુદ્ધિશાળી બનવું એ બંને નહિ.
- ૬૩ બુદ્ધિથી વધારે લાભદાયી કંઈ દોલત નથી અને અજ્ઞાનતાથી વધારે કંઈ મોહતાજી ને કષ્ટ નથી.

હુશિયારી

- ૬૪ બુદ્ધિશાળી માણસ પોતાને હલકો ગણે છે તેમ તેને મોટાઈ મળે છે ને નાદાન પોતાને મોટો ગણે છે તો તેની હલકાઈ થાય છે.
- ૬૫ નશીબ એવી વસ્તુ છે કે ગમે તેટલી હુશીઆરીથી કામ કરનારની કેશિશો ઉપર તે ફતેહ પામે છે.
- ૬૬ ઘણો વિચાર કરવાથી હુશીઆરી આવે છે. બહાઈ સારી બુદ્ધિને પણ બગાડે છે.
- ૬૭ જે પોતાનું કામ જાળવી રાખે તે બુદ્ધિશાળી છે ને જે સ્વમાન જાળવતો નથી તે મૂર્ખ છે.
- ૬૮ મૂર્ખની સામે ચુપ રહેવું એ એનો ઉત્તમ જવાબ છે.

૬૯ જે પોતાની ઇચ્છાઓ મટાડી દે છે તે દાનો છે ને જે પોતાના મોજ શોખનો નાશ કરે તે બળવાન છે.

૭૦ બુદ્ધિશાળી તે છે જે અન્યથી શિખામણ લે, ને દુનિયાનાં મોજશોખમાં ફસાય છે તે મુર્ખ છે.

૭૧ યુક્તિ એ મોમિનની ખોવાયલી વસ્તુ છે માટે જો યુક્તિ કોઈ નાસ્તિકને મોઢથી પણ એ સાંભળે છે તો તે ગ્રહણ કરી લે છે.

૭૨ બુદ્ધિશાળી માણસે ત્રણ વસ્તુઓ વિના ખીજી તરફ આંખ ઉઘાડીને જોવું જોઈએ નહિ. (૧) આખેરત માટે મહેનત કરવી. (૨) જગતમાં સુધરેલી રીતે રહેવું. (૩) હલાલને યોગ્ય વસ્તુઓથી ફાયદો ઉઠાવવો.

૭૩ જે માણસ પોતાને માગવાથી બચાવે છે તે માન પામે છે.

૭૪ જે માણસ નાનપણમાં પોતાના મનને કષ્ટ વેઠવાની ટેવ નથી પાડતો તે મોટો થયા પછી માન પામતો નથી.

૭૫ જે માણસ નાની ઉંમરમાં લોકોને સલાહ પૂછે છે તે મોટો થયા પછી વિદ્વાન થાય છે ને લોકો તેની પાસેથી ખુલાસો મેળવે છે.

૭૬ જે માણસને પોતાના રાજ્યની ખરાબીની પ્રીતર હોય છે તે જીલમથી બચે છે.

૭૭ યુક્તિની ખરાબર કોઈ અકકલ નથી ને ઉડાવપણાની ખરાબર કોઈ નાદાની નથી.

મુખાઈ

- ૭૮ મૂખાઈથી પગ લપસે છે ને જીવમથી નેમતો
દૂર ખસે છે.
- ૭૯ મોટી મોટી ઈચ્છાઓ એ મૂખાની પુંજ છે ને
લાંબી આશાઓ મૂખાની ભૂલભૂલામણી છે.
- ૮૦ કાયદા વિનાનું કામ કરવું એ મૂખતા છે ને
અહંકાર મૂખતાનું માથું છે.
- ૮૧ અહંકાર, મૂખતા ને ઘણી મશ્કરી કરવી એ બેવકુફી છે.
- ૮૨ જગત મુસાફરોનું ઘર છે ને કમનશીબોએ તેને
પોતાનું વતન સમજી લીધું છે.
- ૮૩ સ્ત્રીઓ ઉપર આસક્ત થવું એ મૂખાની ટેવ છે.
- ૮૪ સંકટમાં ગભરાવું એ ભારેમાં ભારે સંકટ છે.

૮૫ પોતાને મોટો સમજવો એ ઓછી અકલની નિશાની છે.

૮૬ જે વિદ્વાન પોતાની વિદ્યા ઉપર અમલ ન કરે તો તે ખરેખરો મૂર્ખ ને અભણ છે.

૮૭ મૂર્ખ દરેક વાત ઉપર સોગંદ ખાય છે.

૮૮ દરેક નેકી કરનાર માણસ નિરાશ થતો નથી. ને જે માણસ પોતાનાં રોદણાં એવા માણસની આગળ રહે છે જે તેના ઉપર મહેરબાન નથી તે માણસ બુદ્ધિશાળી નથી.

૮૯ જે માણસ પોતાને મોટો સમજે છે તે વધારે અપમાન પામે છે.

૯૦ જે માણસ વધારે હુસે છે તેનો વકકર ઘટી જાય છે.

૯૧ જે માણસ પોતે જે નઠારાં કામો કરે છે તે જ કામ માટે બીજાને કલંક લગાડે છે તો તે એવકુફ છે.

૯૨ નવરાશનો વખત ખોવા એ એવકુફી ને મૂર્ખાઈની નિશાની છે.

૯૩ ઘડીઘડીમાં ગુસ્સે થઈ જવું એ મૂર્ખાઈની નિશાની છે.

૯૪ ગર્વ ને આપ વડાઈની બરાબર કોઈ મૂર્ખતા નથી.

૯૫ જે માણસ પોતાના દરજ્જાથી આગળ વધે છે તેને અકલ સાથે કાંઈ લેવા દેવા નથી.

જવાંમદી

- ૯૬ મરદ માણસ દાન વડે લોકોને કાયદો પહોંચાડે છે અને દોલત પણ તેજ ખરી છે જે લોકોનાં કામમાં આવે.
- ૯૭ બહાદુરી કાયમની આબરૂ અને બીકણપણુ ખુલ્લેખુલ્લું અપમાન છે.
- ૯૮ પોતાની ઈચ્છા અને બીમારી ગુપ્ત રાખવાં એ ખાસ જવાંમદી છે.
- ૯૯ જવાંમદી ઉત્તમ કામ કરવા ઉશ્કેરે છે.
- ૧૦૦ પોતાની આજીજી જાહેર કરવા કરતાં ભૂખ્યા રહેવું આરું છે.
- ૧૦૧ જવાંમદી દરેક પ્રકારની નીચતા નાપસંદ કરે છે, ને મોટું મન ઉંચી હિંમતનું પરિણામ છે.
- ૧૦૨ વીરતા અને ઉપકાર હાલની ક્ષતેહ અને એક બળવાન કુટુંબ છે.
- ૧૦૩ સગાંવહાલાની ખબરરાખવી એનું નામ જવાંમદી છે.
- ૧૦૪ જવાંમદી એટલે બીજાના ઉપયોગ માટે પોતાની દોલત ખર્ચ કરવી ને બીજાને દુઃખ ન દેવું.

- ૧૦૫ જવાંમઠીનું પહેલું લક્ષણ મોટું મન છે અને છેલ્લું લક્ષણ પરોપકાર છે.
- ૧૦૬ બેશક સૌથી ઉત્તમ મરણ તે છે કે માણસ ખુદાના માર્ગમાં કતલ થઈ જાય. ખુદાની સોગંદ તલવારનાં સોઘા પણ પધારી ઉપર મરી જવા કરતાં ઓછાં દુઃખદાયી છે.
- ૧૦૭ જે માણસ બીજાની હાજતને પોતાની હાજત / કરતાં પ્રથમ સમજે છે તે ખરેખરો જવાંમઠને પરોપકારી છે.
- ૧૦૮ જે માણસની હિંમત વધારે હોય છે તેની કિંમત વધી જાય છે.
- ૧૦૯ જે માણસ ઉપકારના બદલામાં ખુરાઈ કરે છે તે જવાંમઠી ને માણસાઈથી દૂર ને તેથી કમનશીબ થઈ જાય છે.
- ૧૧૦ જે માણસ કોઈને બીવડાવતો નથી તે કોઈ બીજાથી ડરતો નથી.
- ૧૧૧ ગુન્હાઓથી બચવાની બરાબર કાંઈ જવાંમઠી ને વીરતા નથી.
- ૧૧૨ ત્રણ વસ્તુઓ જવાંમઠીની નિશાની છે. (૧) વધારે શરમ. (૨) ધનનો વ્યય. (૩) કોઈને દુઃખ ન દેવું.
- ૧૧૩ માણસની જવાંમઠી ત્રણ વસ્તુઓથી જણાય છે (૧) લોકોની સાથે સામાન્ય રીતે નેકી કરવી (૨) દોલતની સાથે ઉપકાર કરવો (૩) ઉપકાર કરીને કહી ન દેખાડવો.

બીકણપણું

- ૧૧૪ બીકણ સ્વભાવ એ આકૃત છે, અને નાહિંમતપણું
એ એાછી અકલનો પુરાવો છે.
- ૧૧૫ મુસીબત પ્રથમ એક હોય છે પણ ગભરાવાથી
એ થઈ જાય છે.
- ૧૧૬ જે માણસ નાની મુસીબતોને મોટી સમજે છે તેને
બુદ્ધા મોટી મોટી મુસીબતોમાં નાખે છે
- ૧૧૭ જે માણસ બુદ્ધાની બીક છોડી દે છે ને લોકોથી
બીએ છે તેને બુદ્ધા દરેક વસ્તુના સંબંધમાં બીકમાં
રાખે છે.
- ૧૧૮ હુંમેશાં ધાસ્તીમાં રહેવું એ મોટી મુસીબત છે,
ને વતન ન છોડવું એ કંગાલીઅતની નિશાની છે.

- ૧૧૯ કોઈ ડરનારને એ લાયક નથી કે તે પોતાના ગુનાહો વિના જગતની કોઈ બીજી વસ્તુઓથી ડરે. ને કોઈ ઠપકો આપનાર પોતાના મન સિવાય બીજાને ઠપકો ન આપે.
- ૧૨૦ તારા ગુનાહ વિના દુનિયાની કોઈ વસ્તુની બીક ન રાખ, ને પોતાના પરવરદિગાર વિના બીજા કોઈની ઉમેદ ન રાખ.
- ૧૨૧ પોતાની સલાહમાં કોઈ કંબુસનો સાથ ન કર, નહિ તો તે તને ગ્રીધે રસ્તેથી ફેરવશે ને કંગાલીયત અને મોહતાજની બીક દેખાડશે. ને તારી સલાહમાં કોઈ બીકણનો સાથ ન કર નહિં તો તને કમજોર કરી નાખશે, ને પછી તારાથી કંઈ થઈ શકશે નહિ, ને નાના નાના કામો પણ તને મોટાં દેખાશે.
- ૧૨૨ તહોમતદારની બરાબર કોઈ નિર્બળ ને બીકણ નથી ને અકકલમંદ જેવો કોઈ બહાદુર ને વીર પુરુષ નથી.

તંદુરસ્તી

૧૨૩ બહુજમી થાય એટલું બધુ પેટ ભરીને ખાવું તે બુદ્ધિને બગાડે છે ને અકલની નિવૃત્તાને રોકે છે.

૧૨૪ ધરાઈને ખાવાથી પહેજગારી બગડે છે ને લોભ સૌથી પહેલી લાલચ છે.

૧૨૫ ખારીલો સદા બીમાર છે.

૧૨૬ ઠાંસીને ખાવાથી જાતજાતના રોગ પેદા થાય છે વળી તે લોભમાં નાખે છે ને પહેજગારીનો નાશ કરે છે.

૧૨૭ ઉપવાસ કરવો એ એક પ્રકારની તંદુરસ્તી છે.

૧૨૮ ખુદાની બધી કૃપાઓમાં સૌથી ઉત્તમ કૃપા તંદુરસ્તી છે.

- ૧૨૯ જે માણસ પોતાની બીમારીઓ ત્રણ દિવસ સુધી દોકોથી છાની રાખે ને ફક્ત ખુદાની આગળ જ તેની હકીકત જાહેર કરે તો ખુદા તેની બીમારી મટાડી આરામ આપે છે.
- ૧૩૦ જે માણસ ઔષધની કડવાશ સહન કરતો નથી તે હંમેશાં રોગી રહે છે, ને જે માણસ પરહેજની તકલીફ પર ધૈર્ય નથી રાખતો તે લાંબા સમય સુધી બીમારીનું દુઃખ વેઠે છે.
- ૧૩૧ મોત બધી દવાઓની એક દવા છે.
- ૧૩૨ ભૂખ્યા રહેવું એ સારી દવા છે.
- ૧૩૩ જે માણસ પોતાની બીમારીનો આશક હોય તેની દવા નથી, ને જે માણસ પોતાનો રોગ વૈદથી છાનો રાખે તેને માટે કદિ નીરોગિતા નથી.
- ૧૩૪ ખાવાની લાલચની સાથે નીરોગિતાની કોઈ દલીલ નથી.
- ૧૩૫ તંદુરસ્તી પરહેજ વગર મળતી નથી ને ખુદાની બીકને કામવાસના વિના કોઈ બગાડતું નથી.
- ૧૩૬ હંમેશાં રોગી રહેવા કરતાં કોઈ રહેાટી મુસીબત નથી ને ઈર્ષાથી કોઈ બલા વધારે ભારે નથી.

ક્ષમા

- ૧૩૭ ક્ષમા એ ઉત્તમ સદ્ગુણ છે.
- ૧૩૮ ક્ષમાથી વિજયમાં વધારો થાય છે.
- ૧૩૯ ક્ષમા બધા સદ્ગુણોનો તાજ અને ભદાઈ ઉત્તમ બક્ષિસ છે.
- ૧૪૦ ક્ષમા ઉત્તમ ઉપકાર છે, ઉપકાર માણસને ગુલામ બનાવી દે છે.
- ૧૪૧ ક્ષમા એ ઉત્તમ બદલો ને દયા ઘણા વિચારથી જોવાનું નામ છે
- ૧૪૨ જે માણસ જાણી જોઈ ને ગુનાહ કરે તે ક્ષમાને લાયક નથી.
- ૧૪૩ જરૂરીથી ક્ષમા કરવી એ ગૃહસ્થનું લક્ષણ છે.

- ૧૪૪ લોકો પર દયા રાખો કે ખૂદા તમારા પર દયા રાખે.
- ૧૪૫ બદલો લેવામાં ઉતાવળ કરવી એ દયાળુઓની ટેવ નથી.
- ૧૪૬ જે માણસ પોતાના ગુનેહગાર પાસેથી બદલો લે છે તે દુન્યાની મોટાઇ ને આખેરતમાં પુણ્યનો નાશ કરે છે.
- ૧૪૭ જે માણસ લોકો પર દયા કરતો નથી તેને ખુદા પોતાની દયાથી બેનસિબ રાખે છે ને જે માણસ શક્તિ છતાં જીલમ વેઠનારનો બદલો જીલ્મી માણસ પાસેથી લેતો નથી તેની શક્તિ ખુદા છીનવી લે છે.
- ૧૪૮ જે માણસ પોતાની ભૂલ કબુલ કરે છે તે ક્ષમાનો હકદાર થાય છે.
- ૧૪૯ બદલો લેવામાં ઉતાવળ કરવી એ નીચ લોકોની ટેવ છે. ને લોકોની ભૂલ જલદીથી ક્ષમા કરવી એ કુદીન લોકોની ટેવ છે.

વાયદો પૂરો કરવો

૧૫૦ વાયદો પૂરો કરવો એ મોટાઈનું લક્ષણ છે.

૧૫૧ ઔદ્યું ન પાળવું એ શિર્કનો ભાઈ છે. ને થાપણ
ઓળવવી એ જૂઠ્ઠી બેન છે.

૧૫૨ વાયદો કરવો એ એક પ્રકારનો રોગ છે ને તે પૂરો
કરવા એ તંદુરસ્તી છે.

નાદાની

- ૧૫૩ જગત બુદ્ધિને લપસવાની જગા છે. મનની ઈચ્છા નાદાનેને ગુલામ બનાવી દે છે.
- ૧૫૪ જે માણસ પોતાની ઘણી હાજતો લોકોની પાસે પૂરી કરાવવાની ઈચ્છા રાખે છે તે બધાથી નિરાશ થાય છે.
- ૧૫૫ જે માણસ બીજા લોકોની આગળ પોતાની બડાઈ મારે છે તે અપમાન પામે છે.
- ૧૫૬ જે માણસ ક્રોધ એવી ગુપ્ત વાત બહાર કરે છે જે તેના મિત્રે તેને ભરોસાલાયક સમજીને કહી હુતી તે બેશક વિશ્વાસઘાત કરે છે.
- ૧૫૭ જે માણસનો સ્વભાવ કઠોર હોય છે તેનાં બાળ-બચ્ચાં ભૂખમરો વેઠે છે.

૧૫૮ જે માણસ તોછડો હોય છે તેનાં ઘરવાળાં પણ ગભરાય છે.

૧૫૯ જે માણસ પોતાની આશાઓ અને ઉમંગોના મેદાનમાં દોડે છે તે મોતની ઠોકર ખાઈને પડે છે.

૧૬૦ જે માણસ પોતાની પગ મૂકવાની જગા જાણતો નથી તેને શરમાવું પડે છે ને ઠોકરો ખાય છે.

૧૬૧ જે માણસ એવા માણસ ઉપર નાખુશ થાય છે જેને તે કોઈ રીતે નુકશાન કરી શકતો નથી, તે પોતાને સંકટમાં રાખે છે ને તેનો શોક લાંબા સમયનો ને કાંચમનો થાય છે.

૧૬૨ જે માણસ બીજાની સાથે ખુરાઈ કરવાનો ઈરાદો રાખે છે તે પહેલાં પોતાના જીવ સાથે ખુરાઈ કરે છે.

૧૬૩ લોકોની સાથે દુશ્મની રાખવી એ નાદાનોની ટેવ છે.

૧૬૪ નકામી વાતોમાં પડવું એ પુરેપુરી નાદાની છે.

૧૬૫ મૂર્ખ અને નાદાનનો સાથ ન કર, અને નીચની સાથે નેકી ને ઉપકાર ન કર, કેમકે જેનામાં અક્લ ન હોય તે પોતાની ધારણા પ્રમાણે તો તને કાયદો કરશે પરંતુ એનાથી તને નુકશાન થશે ને જે કમજાત હશે તે પોતાના ઉપકાર કરનારની ખુરાઈ કરશે.

સત્ય

- ૧૬૬ સત્ય મૂકિત આપે છે અને અસત્યનો નાશ કરે છે.
૧૬૭ સત્ય એ ઉત્તમ માર્ગ અને વિદ્યા એ ઉત્તમ ભોમીયો છે.
૧૬૮ સત્ય મોટો મદદગાર ને જૂઠું નબળો સાર્ક્ષી છે.
૧૬૯ સત્યતા મજબૂત ઈમારત ને લાજ પસંદ કરવા લાયક ગુણ છે.
૧૭૦ સત્યતામાં જો બીક હશે તો પણ એથી મૂકિત મળશે, ને જૂઠામાં ભરોસો હોય તો પણ તેથી નાશ થશે.
૧૭૧ સત્ય એ ઈમાનનો મજબૂત ધાંભલો અને ધૈર્ય વિશ્વાસનાં જરૂરી લવાજમ ગણાય છે.

- ૧૭૨ દરેક સ્થળે સત્યતાને ગનિમત ગણુજે કે જેથી વિજય મળશે. અને બૂરાઈ તથા જૂઠ્ઠી બચતો રહેજે કેમકે એમાં સલામતી છે.
- ૧૭૩ બેશક વફાદારી સત્યની સાથે જન્મેલી છે, અને મને એવી કોઈ જાતની બળ નથી જે એ કરતાં સારી વસ્તુ હોય.
- ૧૭૪ હંમેશાં સત્યને પોતાના રક્ષણનું ધામ બનાવ કેમકે સત્ય ખરો મદદગાર છે.
- ૧૭૫ જે માણસ સત્ય વાત ઉપર અમલ કરે છે તે કાયદો મેળાવે છે ને જે અકલ રાખે છે તે સખાવત ને જવાંમદી દેખાડે છે.
- ૧૭૬ જે માણસ સત્યની સાથે કોલકરાર કરે છે તે વિજયી થાય છે.
- ૧૭૭ જે માણસ સત્યનો મુકાબલો કરે છે તે હારે છે.
- ૧૭૮ જે માણસ સત્યવાદી હોય છે તે કદી પોતાની આબરૂ ગુમાવતો નથી.
- ૧૭૯ જે માણસ સત્ય વાત કહે છે તેની બીકને રોબ વધી જાય છે.
- ૧૮૦ સત્યવક્તાને પોતાની સત્યતાના કારણથી ત્રણ વસ્તુઓ મળે છે. (૧) તેના ઉપર લોકોને પૂરો વિશ્વાસ આવે છે. (૨) બધા લોકો એની સાથે મહોબ્બત કરે છે. (૩) એના રોબથી લોકો બીચે છે.

અસત્ય

- ૧૮૧ જે માણસ બીજનું ખોટું કરવામાં ફળીભૂત થાય છે તે જાણે હારેલો છે ને જે સત્યની સામે થાય છે તેની બધી દોલતનો જાણે નાશ થયો છે.
- ૧૮૨ જૂઠું ખોલવું એ ઇસ્લામની ટેવ નથી.
- ૧૮૩ જે માણસ વધારે જૂઠું ખોલે છે તેની આબરૂ ને તેજ ઘટી જાય છે.
- ૧૮૪ અસત્યને શરમ નથી. શંકાશીલના ધર્મનો પતો નથી. ને નિંદા કરનારમાં જવાંમદ્દનો અંશ માત્ર નથી.
- ૧૮૫ અસત્યથી વધારે કોઈ ટેવ નહારી ને નિંદ્ય નથી.
- ૧૮૬ જૂઠાને અસત્યના કારણથી ત્રણ મુશ્કેલીઓ વેઠવી પડે છે. (૧) ખુદા તેનાથી નારાજ થાય છે. (૨) લોકો તેને નીચ ને ધિક્કારપાત્ર ગણે છે. (૩) ખુદાના ફિરસ્તાઓ પણ એનાથી નારાજ થાય છે.

સારમાણસાઈ

- ૧૮૭ નઠારાં કામોથી બચવું એ ઉત્તમ કામો કરવાથી સાફ છે.
- ૧૮૮ ખુદાતઆલાથી શરમાવાથી ઘણા ગુનાહો મટી જાય છે ને ખુદાની મરજીથી રાજી થવાથી ઘણી મુસીબતો મટી જાય છે.
- ૧૮૯ સુંદર ઘર એ એક પ્રકારનો બગીચો છે.
- ૧૯૦ માણસની સંપૂર્ણતા ત્રણ વાતોમાં છે. (૧) મુસીબતમાં ધૈર્ય રાખવું. (૨) ઇચ્છાઓ પૂરી કરવામાં અયોગ્ય વાતોથી બચવું અને (૩) માગનારને આપવું.
- ૧૯૧ જ્યારે તમારો ભાઈ તમારા ઉપર બળાત્કાર કરે તો તમારા મનને તેની સાથે ભલાઈ કરવા માટે ફરજ

પાડો. જો તમારી સાથેનો સંબંધ છોડી દે તો તમે
ગમે તેમ કરીને તેને મળો. જો તે તમને કાંઈ ન
આપે તો પણ તમે તેને આપો. મતલબ કે તેનાથી જે
અયોગ્ય કામો થાય તેને ખમો અને હંમેશાં
તેનાથી મેળાપ રાખો.

૧૯૨ તારા મનને ફરજ પાડ કે જો તારો ભાઈ તારાથી
સંબંધ છોડે તો તું તેની સાથે મેળાપ રાખજે.
તે તારાથી મોં ફેરવે તો તું તેની સાથે નમ્રતા
રાખજે તે દૂર જાય તો તું પાસે જા. જો કસુર
કરે તો તું તેનું બહાનું કબુલ રાખ, અર્થાત્ એવો
થા કે તું જાણે તેનો ગુલામ છે ને તે તારો
શેઠ છે પરંતુ એટલું યાદ રાખજે કે કોઈ નીચની
સાથે અથવા અયોગ્ય ઠેકાણે એમ કરવું જોઈએ નહીં.

૧૯૩ માળાપ સાથે નેહી કરવી એ ચોલાદને માથે ભારે
ફરજ છે.

૧૯૪ તને તારી એબોની ફિકરમાં એવી રીતે રહેવું જોઈએ
કે બીજાનાં દુષણોની તને ખબર પણ પડે નહિ.

૧૯૫ ક્યામતને માટે પરહેજગારીને રસ્તાનું ભાથું બનાવ.
બોધને પોતાની ચાલચલાણ, કુરાનને પોતાનો મિત્ર ને
પોતાની ટેવને ઉદાર રાખી ઉપકાર કરવાની ટેવ પાડ.

૧૯૬ જ્યાં સુધી તું બુરાઈનો માર્ગ ભૂલી ન જાય ત્યાં
સુધી ભલાઈનો માર્ગ જડવાનો નથી.

૧૯૭ જે માણસ પરોણાચાકરી કરે છે તેની પદવા વ
જાય છે.

- ૧૯૮ જે માણસ પરહેજગારીનો લિખાસ પહેરે છે તેનો તે પોષાક કદી જુનો થતો નથી. ને જે માણસ નેકીના પૂણ્યની આશા રાખે છે ને નેકી કરે છે તે પોતાની આશામાં નિરાશ થતો નથી.
- ૧૯૯ જે માણસ પોતાના માળાપની સાથે સ્લુકાઈથી વર્તે છે તેની ઓલાદ તેની સાથે સારી સ્લુકાઈથી વર્તે છે.
- ૨૦૦ કુલીન માણસને હંમેશાં પોતાના બાપદાદાની ટેવો તરફ આકર્ષણ થાય છે.
- ૨૦૧ કુલીન માણસ દોલત ખરચવાથી રાજી થાય છે ને નીચ લોકો પોતાની ઉપર ઉપકાર કરનારની સાથે ખુરાઈ કરીને રાજી થાય છે.
- ૨૦૨ તમે તમારા મોટાઓને માન આપો કે જેથી તમારાથી જે નાના છે તે તમને માન આપે, ને તમારી આબરૂ ઇજ્જતનું રક્ષણ માલ ખરચીને કરો.

નહારાપણું

- ૨૦૩ લોભ એવી બીમારી છે જેનો ઉપાય નથી. જીલમ એવો ગુનાહ છે જે જીલમ વેઠનાર ભૂલતો નથી. અને ચાડીયાપણું એવા અપરાધ છે જે કદિ વિસરાતો નથી.
- ૨૦૪ નકામી ટક ટક ન કર, કેમકે જે માણસ વધારે બોલે છે તેના ગુનાહ વધારે થાય છે.
- ૨૦૫ જીલમથી બચજે, કેમકે જીલમીને જન્મતની ખૂશબો પાણુ મળાશે નહિ.
- ૨૦૬ દુષ્ટ ટેવ, ચાડીઆપણું. ને હૃદયી વધારે લોભ એ નહારી લાલચ છે.
- ૨૦૭ માબાપનું કહ્યું ન માને તે આલાહ સૌથી નહારી, ને સૌથી નહારી ટેવ જૂઠ ને કુસંગ છે.

- ૨૦૮ સૌથી નહારી ટેવ મોટાઈ ને ગર્વ છે.
- ૨૦૯ દરેક વસ્તુ માટે એક આકૃત છે; નેકીની આકૃત નહારાઓનો સહવાસ ને તેમની દોસ્તી છે.
- ૨૧૦ જે માણસે ભલાઈનો પોષાક પહેર્યો નથી તે ભુંડાઈના પોષાકથી ખાલી નથી.
- ૨૧૧ જે ખીજને સતાવે છે તે પોતે દિલગીર થાય છે.
- ૨૧૨ જે માણસ જીલમનો ધંધો લઈ એસે છે તેની ઉમર ઘટી જાય છે.
- ૨૧૩ જે માણસ લોકોની સાથે મશ્કરી કરે છે તે બાદુજ નીચ ને હલકો ગણાય છે.
- ૨૧૪ જે માણસ નહારા સ્વભાવનો હોય છે તેના મરણથી બધા લોકો રાજી થાય છે.
- ૨૧૫ જે માણસો લોકોના નાશની યુક્તિઓ રચે છે તે પોતે નાશ પામે છે.
- ૨૧૬ જે માણસની દાનત બગડે છે તે વિજયથી બેનસિબ રહે છે ને જે માણસ આશાઓ ઉપર ભરોંસો રાખે છે તેની આશાઓ પુરી થાય તે પહેલાં તેનું મોત આવે છે.
- ૨૧૭ જે માણસ પોતાના હિતેચ્છુઓની સાથે વિશ્વાસ-ઘાત ને દગો કરે છે તે નહારાં કામોમાં ફસાય છે.
- ૨૧૮ જે માણસ ખુદાની નાકરમાની કરી સ્વાદ મેળવે છે તેને ખુદા ફજેત ને બદનામ કરે છે.
- ૨૧૯ જે માણસ લોકોની સાથે દગો કરે છે તે ખુદા તેના દગાને તેનીજ ડોકમાં નાખી દે છે.

- ૨૨૦ નીચ લોકોનાં વખાણ એ નહાડું કામ છે.
- ૨૨૧ મુનાફિકોની પેઠે બંને તરફ ઢોલકી વગાડવી એ માણસને માટે ઘણી ખરાબ દેવ છે.
- ૨૨૨ છથોક ખુદાની નાફરમાની કરવાથી કોપ ઉતરે છે.
- ૨૨૩ બજારોની મંડળીઓ અને સભાઓ શેતાનોનાં આવવાની જગા છે, ને મોજશોખની મંડળીઓ ઇમાનને બગાડે છે.
- ૨૨૪ દુનિયાદારોની મંડળી ઇમાનને ભુલાવનાર ને શેતાનની સેવા તરફ ખેંચી લઈ જનાર છે.
- ૨૨૫ નાફરમાન ઓલાદ એક સખ્તી ને બલા છે.
- ૨૨૬ જુલમની ખરાબર કોઈ ખુરાઈ નથી.
- ૨૨૭ નીચની ત્રણ નિશાનીઓ છે. (૧) દુરાચરણ (૨) અસભ્યતા (૩) નિંદવા લાયક બખીલાઈ.

ઉદારતા

- ૨૨૮ જે વધારે ઉદાર છે તે લોકોમાં વધારે બહાદુર છે.
- ૨૨૯ ઉદારતાથી મહોળ્લસ ને કંજુસાઈથી ભુંડાશ થાય છે.
- ૨૩૦ જે માણસ ઉદાર હોય છે તે લોકોમાં સરદાર ને મોટો ગણાય છે.
- ૨૩૧ જે માણસનું મન લોકોને માલ આપવામાં ઉદાર છે તે દુનિયામાં લોકોને પોતાના ગુલામ બનાવી લે છે.
- ૨૩૨ ઇજ્જતની આબાદી જેવી માલ ખરચવાથી થાય છે એવી કાંઈ રીતે થતી નથી.
- ૨૩૩ માલ ખરચ કરીને પોતાની આબરૂ વધારો.
- ૨૩૪ દાન અને ઉદારતાની ખરાબર વખાણવા લાયક કાંઈ બીજું ટેવ નથી.

લોભ

- ૨૩૫ લોભ એ છાની ખીમારી છે.
૨૩૬ કંબુસ માણસ દુનિયામાં લાચાર રહે છે.
૨૩૭ અતિશય લોભ તે નાશનું મૂળ ને ભુંડાશનું કારણ છે.
૨૩૮ લોભી કદી રાજ થતો નથી.
૨૩૯ લોભ સદાનો ગુલામ બનાવનાર ને મોટું મન
એ ઉત્તમ દોસ્તી છે.
૨૪૦ કંબુસાઈ એવી ચીજ છે કે જે તેની સોબત
કરે છે તે માનભંગ થાય છે ને જે તેનાથી વિયોગ
કરે તેને આબરૂ મળે છે.
૨૪૧ લોભી ગમે તો આખી દુનિયાનો રાજા થઈ જાય
તો પણ ફકીર ને કંગાલ છે.

- ૨૪૨ પોતાની પાસે જે દોલત છે તેમાંથી ખુદાએ
દરાવેલી જકાત ન કાઢવી એ મોટી કંજુસાઈ છે.
- ૨૪૩ લોભથી બચો, કેમકે લોભી હંમેશાં અપમાન
પામે છે.
- ૨૪૪ લોભથી બચો, કેમકે એ નાશ કરનાર વસ્તુ છે.
- ૨૪૫ લોભ જેવી નીચ વસ્તુથી બચો, કેમકે એ બધાં
દુર્ગુણોનું માથું, અપમાનની ખેતી, મનને નીચ
અને શરીરને દુઃખ દેનાર વસ્તુ છે.
- ૨૪૬ જે માણસ પૈસો ખર્ચવામાં સૌથી વધારે કંજુસ
હોય છે તે પોતાની આબરૂ આપવામાં સૌથી
વધારે ઉદાર હોય છે.
- ૨૪૭ દરેક લોભી બલાઓમાં ગિરફતાર ને હંમેશાનો
ફકીર છે.
- ૨૪૮ દરેક વસ્તુનું એક બી છે, ને ભુંડાશનું બી લોભ છે.
- ૨૪૯ લાલચુ માણસ કદી રાજી જોવામાં આવતો નથી
ને મોમિન કદી લાલચુ હોતો નથી, બદકે એની
ટેવ ખુદા પર ભરોસો ને સંતોષ છે.
- ૨૫૦ જે માણસ પોતાની દોલત પોતાના ઉપયોગ માટે
પણ ખર્ચવામાં કંજુસાઈ કરીને તેને બીજા માટે
મૂકી ગયો તે માણસ ખુદાને અનુસરતો નથી.
- ૨૫૧ જે માણસ કંજુસાઈ કરે છે તેનો કોઈ માણસ
હિતેચ્છુ નથી થતો.
- ૨૫૨ જે માણસ લોભી હોય છે તેમાંથી પરહેજગારી
જતી રહે છે.

૨૫૩ સૌથી નાની ટેવ કંજુસાઈ છે.

૨૫૪ કંજુસાઈની ધરાધર કોઈ વસ્તુ આપરૂને હલકી કરતી નથી.

૨૫૫ કંજુસાઈની ધરાધર ખુદાને નારાજ કરનાર કોઈ વસ્તુ નથી.

૨૫૬ તમને લાયક છે કે જ્યારે ખુદાએ તમને સ્વતંત્ર બનાવ્યા છે ત્યારે તો લોભના ગુલામ ન બની જાઓ.

સંપ

૨૫૭ સંપ એ મોટો વિજય છે.

૨૫૮ સંપ એ ધર્મનું પરિણામ છે ને રાજ રહેવું એ વિશ્વાસનું ફળ છે.

૨૫૯ સંપ એ ઇમાનની મોટી પદવી છે કેમકે સંપ ઉપર જ ભક્તિનો આધાર છે.

૨૬૦ સંપ વિદ્યા ને સહનશિલતાનું ફળ છે, નમ્રતા સલાહની તરફ ખેંચી જાય છે.

૨૬૧ બેશક પરસ્પર સંપ રાખવો એ ઇસ્લામના અગત્યનાં ફરમાનોમાંનું એક છે.

કુસંપ

- ૨૬૨ કુસંપ એ શિક્કનો લાઇ અને નિદા ખરાબમાં
ખરાબ જૂઠ છે.
- ૨૬૩ કુસંપ એ જૂઠથી થાય છે.
- ૨૬૪ કુસંપ એ અપમાનનાં ચુલાનો ધુમાડો ને મૂર્ખતા
એ અજ્ઞાનનું ક્ષણ છે.
- ૨૬૫ કુસંપ એ અપમાનનાં ચુલાનો ધુમાડો ને લોભ
હંમેશાં મોતનો કેદી છે.
- ૨૬૬ સગાંઓ સાથે કુસંપ કરવો એ કુલીનોની ટેવ
નથી ને બર્સીસોનો ઉપકાર ન માનવો એ
ખુદાની અનુકુળતા ને કૃપા નથી.

સદ્ગુણ

૨૬૭ ખુદાની બીક તે તેના ભકતોની આદર, વિચાર કરવો એ પરહેજગારોનું ભૂખણ, ને જાગરણ એ ખુદાના આશિકેનો બાગ છે.

૨૬૮ ખુદાની મરજીને તાબે થવું એ ઉત્તમ સદ્ગુણ છે.

૨૬૯ માણસ પોતાના કુટુંબીઓ અને સંબંધીઓ સાથે સારા સલુકથી વર્તે એનું નામ લાયકી છે.

૨૭૦ મુસલમાન આડે રસ્તે ચાલતો નથી.

૨૭૧ કોઈ સખ્તી કરે તો તે પણ સખ્તી કરે ને કોઈ નરમી કરે તો તે પણ નરમી કરે તેને ઉત્તમ માનવો.

૨૭૨ સભ્યતા એ માણસમાં એક વૃક્ષ છે જેની જડ અકલ છે.

- ૨૭૩ ખુદાની બીક એ લાગ્યશાળીનું લક્ષણ અને ગુનાહોથી બચવું એ પરહેજગારોનો પોષાક છે.
- ૨૭૪ બુદ્ધિશાળી સાથે નેકી કરવી એ સારું કામ છે ને નીચનું ભલું કરવું એ ભૂંડું કામ છે.
- ૨૭૫ પરહેજગાર લોકોમાં નીચે લખેલા સદ્ગુણો હોય છે, (૧) સારાં કામ કરવાનો બોધ કરે છે. (૨) ક્ષમાદથી બચે છે (૩) આખેરતની ભલાઈ માટે ચિંતન ને લોભ રાખે છે.
- ૨૭૬ મોમીનમાં નીચેના સદ્ગુણો હોય છે. (૧) સંપૂર્ણ બુદ્ધિ (૨) તે સહનશિલતા ને ખામોશી જેનાથી બીજાઓ રાજ થાય, (૩) સદ્ગુણોની ઈચ્છા (૪) નઠારાં કામોથી કંટાળો.
- ૨૭૭ નેકીથી કોઈ વસ્તુ સારી નથી, પરંતુ એનું પૂણ્ય એના કરતાં પણ વધારે ને શ્રેષ્ઠ છે, ને બદી કરતાં કોઈ વસ્તુ ખરાબ નથી, પણ તેની શીક્ષા તેના કરતાં પણ ખરાબ છે.
- ૨૭૮ જે માણસ સારાં કામ કરવાનો હુકમ કરે છે તે ઈમાનદાર લોકોની મદદ કરે છે.
- ૨૭૯ જે માણસમાં નીચલા ૩ ગુણો હોય છે તેને દુનિયા ને આખેરત બંને મળે છે. (૧) લોકોને નેક કામો દેખાડે ને પોતે પણ નેક કામ કરે. (૨) લોકોને નઠારાં કામોથી રોકે ને પોતે પણ નઠારાં કામ ન કરે. (૩) ખુદાની મર્યાદા ને આજ્ઞાઓ પાળે.

૨૮૦ મોહતાબેની ખબર લેવી એ મોટા અપરાધોનું પ્રાયશ્ચિત છે ને લોકોનો ભાર ઉઠાવવો ને તેમને ઋણ મૂક્ત કરવા અને પરોણાચાકરી કરવી એ ઉત્તમ સદ્ગુણ છે.

૨૮૧ સૌથી સારી ટેવ હુરામ કામોથી બચવું તે છે.

૨૮૨ પરહેજગારી માણસને દરેક તોહમતથી બચાવે છે.

૨૮૩ સજ્જન માણસો એમની ઉપર ઉપકાર કરે છે જે એમના જેવા રંગના હોય.

દુર્ગુણ

- ૨૮૪ તમારા દુર્ગુણોમાં જીલમ ભારે દુર્ગુણ છે, ને
બધા સદ્ગુણોમાં ન્યાય ઉત્તમ છે.
- ૨૮૫ શક્તિ છતાં કામ ન કરવું એ મોટી મુસીબત છે.
- ૨૮૬ દુર્ગુણીની ખુરાઈ કરવી એ એખ નથી.
- ૨૮૭ ઈર્ષાખેર કદી સરદાર થઈ શકતો નથી ને ગએલી
વસ્તુ પાછી આવી શકતી નથી.
- ૨૮૮ ભીખ માગવી એ આજીજીની કુંચી છે ને ઠગાઈનું
પરિણામ નુકસાન છે.
- ૨૮૯ દગો અને મનમાં વેર રાખવું એ ઈમાનનાં
દુશ્મન છે.
- ૨૯૦ પોતાની સાથે નરમાશ રાખે તેની સાથે કઠોર
ધાય અને જ્યારે કોઈ કઠોર ધાય તો પોતે ઢીલો
પડી જાય એ નીચ માણસનાં લક્ષણ છે.

- ૨૯૧ ચાડીઓ જેની આગળ ચાડી ખાય છે તેની આગળ જૂઠું બંધ છે, ને જેની ચાડી ખાય છે તેના ઉપર જીલમ કરે છે.
- ૨૯૨ સૌથી વધારે બખીલ તે છે જે સલામ કરવામાં કંજુસાઈ કરે છે.
- ૨૯૩ કામ ને ક્રોધનો હુકમ માનવાથી આત્માનો નાશ થાય છે.
- ૨૯૪ શેતાનનો દાવપેચ એના વીના બીજો નથી કે માણસને ક્રોધ ને સ્ત્રીઓની પ્રીતિમાં ગરક કરી દે.
- ૨૯૫ જે માણસની આશાઓ લાંબી હોય છે તેની વર્તાણુંક ખરાબ હોય છે.
- ૨૯૬ તે માણસ કરતાં વધારે નુકસાનમાં બીજો કેણુ હોઈ શકે જે આખેરતને દુનિયાના બદલામાં વેચી નાખે છે ?
- ૨૯૭ જે માણસ તોબાની તરફ વલણ દેખાડતો નથી તેના ગુનાહો વધી જાય છે.
- ૨૯૮ જે માણસ ઘણીક સ્ત્રીઓની સાથે નિકાહ કરે છે તે સોવસા ફજેત થાય છે ને અપમાન પામે છે.
- ૨૯૯ નકામાં બેસી રહેવાથી ઈશ્કબાજી યાદ આવે છે.
- ૩૦૦ જે માણસો મરી ગયા છે તેમની ખુરાઈઓ યાદ ન કરો, એ મોટો અપરાધ છે.
- ૩૦૧ હે ખુદાના બંદાઓ ! પરસ્પર ઈર્ષા ન કરો કેમકે ઈર્ષા ઈમાનને એવી રીતે ખાઈ જાય છે જેવી રીતે.

આગ બળતાણુને ખાઈ જાય છે, ને એક બીજાની સાથે
વેર ને દ્વેષ ન રાખે. કેમકે એ ભલાઈની જડ.
ઉખેડી નાખે છે.

૩૦૨ ઈર્ષાની બરાબર કોઈ રોગ નથી.

૩૦૩ નીચ લોકો તેમના ઉપરજ ઉપકાર કરે છે જે
એમને અનુસરતો હોય.

વખાણુ

- ૩૦૪ કોઈનાં વખાણુમાં અતિશયોક્તિ કરવાથી તે ગર્વિષ્ઠ થઈ જાય છે.
- ૩૦૫ જે માણસ પરોપકાર ને નેકી કરે છે તેનાં સૌ વખાણુ કરે છે.
- ૩૦૬ જે માણસ સખાવત કરતો નથી તેને કોઈ વખાણુતો નથી, ને જે માણસ જવાંમહીનું કામ કરતો નથી તેને સરદારી માળતી નથી.
- ૩૦૭ જે માણસ ખુદાની યાદમાં લીન રહે છે ખુદા તેની સારી વાતો લોકોમાં પ્રખ્યાત કરે છે.
- ૩૦૮ જે માણસ વધારે પરોપકાર કરે છે તેને બધા લોકો સારો ને મોટો ગણે છે.

૩૦૬ જે માણસ પોતાના ખુદાને રાજી રાખવાની ઈચ્છા રાખે છે તે લોકોની ખુશી કે નાખુશીની પરવાહ કરતો નથી તો ખુદા તેની નિંદા કરનારને તેનાં વખાણનાર બનાવી દે છે, ને જે માણસ લોકોને રાજી રાખે છે ને ખુદાને નારાજ કરે છે તો ખુદા તેના વખાણનારોને તેની નિંદા કરનાર અને જીવના દુશ્મન બનાવી દે છે.

નિંદા

- ૩૧૦ નિંદા એ લાચારની કોશીશ છે.
- ૩૧૧ નિંદા આંભળનાર નિંદા કરનારનો ભાગીઓ છે.
- ૩૧૨ નિંદાર્થી બચજે કેમકે એ તને ખુદા અને લોકનો દુશ્મન બનાવે છે ને સુકૃત્યોનો બદલો ખોધ નાખે છે.
- ૩૧૩ નિંદા આંભળનાર નિંદા કરનારમાં ગણાય છે.
- ૩૧૪ નિંદામાં અહંકાર ને આપવડાઈ, ક્રોધમાં બરબાદી ને વિનાશ, ને લોભમાં શોક ને ભુંડાશ રહેલાં છે.
- ૩૧૫ નિંદાર્થી રાજી થવું એ દોઝખમાં પ્રવેશ કરવાનું કારણ છે.
- ૩૧૬ જે માણસ કોઈ બીજાને એળ લગાડે છે તે પોતે તેમાં ફસાઈ પડે છે.
- ૩૧૭ જે માણસ બીજાનો ભેદ જાણવાની ઇચ્છા રાખે છે ખુદા તેના બધા ભેદો જાહેર કરી દે છે.

વિદ્યા

- ૩૧૮ વિદ્યાર્થી મોટાઈ મળે છે, અજ્ઞાનતાથી ભટકવાપાણુ,
અને લોભ માણસને ક્ષેત્ર કરે છે.
- ૩૧૯ વિદ્યા એ બુદ્ધિનો દીવો છે, અને બુદ્ધિને ઓળખવો
એ મનનું નુર છે.
- ૩૨૦ વિદ્યા ઉંચા પ્રકારનો વિજય ને ભક્તિ સદા રહે
એવી આખર છે.
- ૩૨૧ વિદ્યા એ બુદ્ધિનું સરનામું ને બુદ્ધિને ઓળખવો
એ મોટાઈની સાબીતી છે.
- ૩૨૨ અનુભવથી વિદ્યા મેળવાય છે ને શિખામણુ લેવાથી
સીધે રસ્તે ચલાય છે.

- ૩૨૩ લોકોમાં વિદ્યા વધારે છે પણ અમલ ઓછો છે, ધર્મ એક ભંડોળ છે ને વિદ્યા તેનો માર્ગ દેખાડનાર છે.
- ૩૨૪ વિદ્યા બુદ્ધિનો દીવો છે, અને વિદ્યામાં પારંગત ધવાથી અજ્ઞાનતાનું નાશું સુકાઈ જાય છે ને મોટાઈ મળે છે.
- ૩૨૫ ખુદાને ઓળખવાનું સાધન વિદ્યા છે.
- ૩૨૬ જે માણસ દીનની વિદ્યા શીખે છે તે ઘણું મેળવી લે છે ને જે માણસ લાલચનાં લુગડાં પહેરે છે તે હંમેશાં મોહતાજ રહે છે.
- ૩૨૭ જે માણસ દીનની વિદ્યાનો આશક થઈ જાય છે તે પોતાના જીવની સાથે મોટો ઉપકાર કરે છે, ને જે માણસ સભ્યતાને ઘણી જ ચાહનાથી મેળવે છે તે પોતાના જીવ માટે સુંદર ઘરેણું બનાવે છે.
- ૩૨૮ જે માણસ નાનપણમાં વિદ્યા શિખતો નથી તે મોટો થયા પછી આગેવાન ને પેશ્વા થઈ શકતો નથી.
- ૩૨૯ અજ્ઞાનતાની ખરાબર કાઈ મોહતાજ ને બદા નથી.
- ૩૩૦ પરહેજગારી વિના વિદ્યા દુસ્ત થતી નથી, ને લોભ હોય તો દીન સલામત રહેતો નથી.
- ૩૩૧ આરામથી ખેતી રહેવાથી વિદ્યા આવડતી નથી.

અજ્ઞાનતા

૩૩૨ અજ્ઞાનતા એક મુસીબત છે.

૩૩૩ વિદ્વાન મરણ પછી પણ જીવતા રહે છે અને અજ્ઞાનીઓ જીવે છે છતાં મરી ગયેલા છે.

૩૩૪ અજ્ઞાનતા એવી બલા છે કે જીવતાઓને મુઠ્ઠાં બનાવી દે છે ને હંમેશાં કમનસીબીમાં ફસાયલા રાખે છે.

નમ્રતા

- ૩૩૫ નમ્રતા મોટાઈનું સરનામું ને માણસોની સાથે ઉપકાર કરવો એ મોટાઈનું માથું છે.
- ૩૩૬ નરમાશ મુસલમાનનો સાથી છે.
- ૩૩૭ સભ્યતા માણસાઈનું લક્ષણ છે. ભલાઈ વિના બીજા કોઈ વસ્તુ માણસની સાથે જશે નહિ, અને દુનિયા ઉપર અહંકાર કરવો તે મૂર્ખતા છે.
- ૩૩૮ નરમાશ બુદ્ધિની ને સત્યતા મોટાઈની સંપૂર્ણતા છે.
- ૩૩૯ બેશક ! તું નમ્રતા રાખીશ તો ખુદ તારી ઉન્નતિ કરશે.
- ૩૪૦ નમ્રતા રાખ, કેમકે નમ્રતા એ નિર્ભયતાની કુચી ને બુદ્ધિશાળી લોકોની ટેવ છે.

- ૩૪૧ જે માણસમાં થોડીક પણ સભ્યતા હોય તો તે
કુટુંબની મોટાઈ કરતાં સારી છે.
- ૩૪૨ જે પોતાને હલકો ગણે છે તે લોકોની દૃષ્ટિમાં
મોટો ને માન આપવા લાયક ગણાય છે.
- ૩૪૩ જે માણસ સભ્યતાનો આશક થાય છે તેની એળો
ઘટી જાય છે.
- ૩૪૪ જે માણસના નોકરો નરમ સ્વભાવના હોય છે તેની
કેમ તેની સાથે હંમેશાં પ્રેમ રાખે છે.

અહંકાર

૩૪૫ અહંકાર બક્ષિસોના વધારાને રોકે છે.

૩૪૬ અહંકાર બુદ્ધિને બગાડે છે.

૩૪૭ અહંકાર પૂરી મુખાંઈ ને ઉગ્રઉપાણું નાદારીની નિશાની છે.

૩૪૮ બદલો લેવાની ઇચ્છા રાખનારને કદિ શાંતિ નથી ને અહંકારીને બુદ્ધિ નથી.

૩૪૯ જીલમ અને અહંકારની સજા જલ્દી મળે છે, નેકીનો બદલો તરત મળે છે.

૩૫૦ ક્રોધ અકલને બગાડી સીધે રસ્તેથી દૂર નાખી દે છે, અહંકાર મોટી ભૂલ ને બુદ્ધિને માટે આકત-૩૫ છે.

- ૩૫૧ અહંકારથી બચો, કેમકે એથી કોપ ઉતરે છે ને બક્ષિસો દૂર જાય છે, તથા દુશ્મની પેદા થાય છે અથવા ખુદાતઆલાની શક્તિ જોવામાં આવે છે.
- ૩૫૨ અહંકારથી ખુદા પાસે એવી રીતે રક્ષણ માગો જેવી રીતે જગતનાં કષ્ટોથી માગો છો.
- ૩૫૩ દરેક અહંકારી નીચ ને તિરસ્કારને પાત્ર છે.
- ૩૫૪ ગર્વિષ્ઠ માણસનો કોઈ ભાઈબંધ નથી, ને બખીલનો કોઈ સોબતી નથી.
- ૩૫૫ જે માણસ મોટાઈ ને ગર્વ કરે છે તેને લોકો નીચ ને તુચ્છ ગણે છે.
- ૩૫૬ ખબર પડતી નથી કે આદમના દીકરાઓ શી વાત ઉપર ગર્વ કરે છે ને અકકડ રહે છે, તેની હકીકત એવી છે કે પ્રથમ તે ધાતુનું બિંદુ હતું ને છેવટે મુરદાર થઈ જશે. પોતે પોતાનું ભરણપોષણ કરી શકતો નથી ને પોતાના મોતને પોતે હાવી શકતો નથી.

દોસ્તી

- ૩૫૭ મિત્રનો મત લેવો એ સલામતી ભરેલું છે.
- ૩૫૮ મિત્રતા એવી વસ્તુ છે કે એ ખોવાથી માણસ માંદો થાય છે, કષ્ટ સહન કરવાના પ્રમાણમાં પુણ્ય મળે છે.
- ૩૫૯ જેનો કોઈ મિત્ર ન હોય એ ગરીબ માણસ છે.
- ૩૬૦ મિત્રની સાથે ખગાડ કરવો એ ખુદાની મરજીની વિરૂધ્ધ કૃત્ય છે, પોતાના મનની બુરાઈ ખોળી કાઢવી એ ઉત્તમ તપાસ છે.
- ૩૬૧ સાચા મિત્ર સુખી અવસ્થામાં શોભા, અને દુઃખની વખતે સહાય કરે છે.
- ૩૬૨ જે તારી ભૂલ ને ખતાને માફ કરે, તારી હાજત પૂરી કરે, તારી લાચારી કબુલ રાખે, તારાં કલંક

છપાવે, તારી ધાસ્તીને મટાડે ને તારી આશાઓ પૂરી કરે એ તારો ભાઈ છે.

૩૬૩ ભાઈબંધીનું ક્ષણ એ છે કે એક બીજાની ગેર-હાજરીમાં એક બીજાનું રક્ષણ કરવું ને કોઈમાં કાંઈ એળ હોય તો તેને બતાવવી.

૩૬૪ એવા ભાઈ ઘણા થોડા છે જે ન્યાય કરે, ને એવા ધનવાન ઘણા થોડા છે જે ગરીબોનાં કષ્ટ ટાળે.

૩૬૫ જે માણસ લોકોનાં કલ્યાણ માટે વધારે મહેનત કરતો હોય તેની સાથે વધારે પ્રીતિ ને મેળાપ રાખવો જોઈએ.

૩૬૬ સંબંધ છોડી દેનારનો કોઈ સગો નથી ને બખીલનો કોઈ મિત્ર ને ચાર નથી.

૩૬૭ ઉદાસી માણસને માટે કોઈની સાથે મિત્રતા નથી.

૩૬૮ જે માણસની જીભ મીઠી હોય છે તેનાં મિત્રો વધારે હોય છે.

૩૬૯ જે માણસ તારી ભલાઈ ઇચ્છે છે તે ખરું પૂછે તો તારો મહેરબાન છે ને જે તને શિખામણ આપે છે તે બેશક તારા ઉપર ઉપકાર કરનાર ને મિત્ર છે.

૩૭૦ જે માણસ પોતાના ભાઈબંધોની જરા જરા જેટલી ભૂલ ઉપરથી જૂદો થઈ જાય છે તેના મિત્રો ઘટી જાય છે.

૩૭૧ જે માણસ તારી સામે તારી એળ જાહેર કરે છે તે તારી પીઠ પાછળ તારી મદદ ને સંભાળ કરે

- છે, ને જે માણસ તારી સામે તારી એળો છૂપાવે
છે તે તારી પીઠ પાછળ તારી એળો જાહેર કરે છે.
- ૩૭૨ જે માણસ ચાડીઆની વાત સાચી માને છે તે
મિત્રોની મિત્રાચારી ખોધ નાખે છે.
- ૩૭૩ જે માણસ પોતાના મિત્રોને તૂચ ગણે છે તેને
દુશ્મનો કચડી નાખે છે.
- ૩૭૪ જે માણસ મિત્રોની ભૂલો સહન કરતો નથી તે
એકાંતમાં મરે છે (તેનો કોઈ મિત્ર રહેતો નથી.)
- ૩૭૫ કોઈ મિત્રની ચડતી ઉપર ઈર્ષા કરવી એ કમ-
દિમતી ને નિચતા છે.
- ૩૭૬ મૂખાંઓની દોસ્તી એવી રીતે નાશ પામે છે જેવી રીતે
મૃગજળ દૃષ્ટિથી લોપ થઈ જાય છે, અથવા એવી
રીતે ફાટી જાય છે જેવી રીતે ધુમસ ફાટી જાય છે.
- ૩૭૭ સાંકડા મનવાળાનો કોઈ ભાઈબંધ નથી ને
કંજુસમાં જવાંમહી નથી.

દુશ્મનાઇ

- ૩૭૮ દુશ્મનની સાથે નરમાશયી વર્તવાથી તેના વિરોધની તીક્ષ્ણતા ઘટી જાય છે અને અદાવતની તલવારની ધાર ખુટી થઈ જાય છે અને હુસમખાપણે વર્તવાથી દુશ્મનીની આગને ઓલવી દે છે.
- ૩૭૯ શત્રુ એક પણ વધારે છે, જે રાજપાટ નાશવંત છે તે તદ્દન નકામી વસ્તુ છે.
- ૩૮૦ ભલાઈ કરવી એ નુકશાન કરવા કરતાં સહેલું કામ છે.
- ૩૮૧ વેર લેવાની ઇચ્છા રાખનાર હંમેશા શોકમાં રહે છે, અને ઈર્ષાખેર જાહેરમાં નીરોગી દેખાય પણ તે રોગી છે.

- ૩૮૨ દરેક વસ્તુનું એક બી છે, ને શત્રુતાનું બી નકામું બોલવું ને ઠકા મશ્કરી છે.
- ૩૮૩ જે બીજા લોકોનાં દુષણો બોળવામાં લાગેલો રહેતો હોય તેનાથી વધારે દુશ્મની રાખી દૂર રહેવું જોઈએ.
- ૩૮૪ જે માણસ કોઈની પરીક્ષા કરે છે તેની સાથે તેને વેર થાય છે.
- ૩૮૫ જે માણસ કોઈને દુઃખ દેતો નથી તેનો કોઈ માણસ દુશ્મન થતો નથી.
- ૩૮૬ જે માણસ લોકોની સાથે દુશ્મનીનું બી વાવે છે તે છેવટે નુકશાનનું ફળ મેળવે છે.
- ૩૮૭ જે માણસ પોતાના ઘરવાળાઓ સાથે બુરાઈ કરે છે તેનાથી ભલાઈની આશા બીજાને શી રીતે હોઈ શકે ?
- ૩૮૮ જે માણસ ચાડીઆપણું કરે છે તેનાં સગાં તેની સાથે લડે છે ને ત્રાહિત માણસો તેની સાથે દુશ્મની રાખે છે.

સખાવત

- ૩૮૯ સારા સ્વભાવનું ક્ષણ સખાવત છે, અને ઉપકાર કરીને યાદ રાખવો તે ઉપકારને બરબાદ કરે છે.
- ૩૯૦ સખાવત બધા સદ્ગુણોની ખાણ અને કંબુસાઇ બધા દુર્ગુણોની જડ છે.
- ૩૯૧ સખાવત ઉત્તમ સરહારી છે.
- ૩૯૨ સખાવતનું ક્ષણ ભાઇબંધી ને સફાઇ, અને બખીલાઇનું પરિણામ દ્વેષ ને દુશ્મની છે.
- ૩૯૩ સખાવત ઇમાનનો દોસ્ત, મોટાઇ ઉપકારનો સંગાથી, અને ઉપકાર દેખાડવો એ હલકાઇની નિશાની છે.
- ૩૯૪ સખાવતથી વખાણ ને ક્ષમાથી મોટાઇ મળે છે.

૩૯૫ સખાવત ને વીરતા ઉત્તમ ગુણો છે જે ખુદાના વહાલા અને ચુંટી કાઢેલા છે તેમને જ એ સદગુણો મળે છે.

૩૯૬ વગર માગે આપે તે સખાવત છે, માઝ્યા પછી તો લોકોની શરમ ને અપમાનની ખીકથી પણ લોકો આપે છે.

૩૯૭ દાન એ બહા અને દુઃખ મટાડવાનું સાધન છે.

૩૯૮ બેશક અપંગ ભીખારીને ખુદાએ મોકલેલો છે માટે જે માણસ તેને કાંઈ આપે છે તે જાણે ખુદાના ખોળામાં આપે છે, ને જે માણસ તેને કાંઈ ન આપતાં દોલતને રોકી રાખે છે તે જાણે ખુદાથી પોતાની દોલતને સંતાડે છે.

૩૯૯ જે જે વસ્તુથી ક્યામતમાં લાભ મળશે તે વસ્તુઓમાં સર્વોત્તમ દાન છે.

૪૦૦ જે માણસ ખુદાની સાથે વેપાર કરે છે તેને નફો મળે છે ને જે માણસ ભલાઈની ઈચ્છા રાખે છે તે વિજયી થાય છે.

૪૦૧ જે માણસ ખુદાને કરજ આપે છે (તેના માર્ગમાં દોલત ખર્ચ કરે છે) ખુદા તેને તેનો બદલો ને પુણ્ય આપે છે.

૪૦૨ જે માણસ પોતાના નાના સરખા હાથથી કોઈ વસ્તુ આપી દે છે તે એક મોટા હાથથી ઇનામ મેળવશે.

૪૦૩ જે માણસ દુનિયા આપીને આખેરત ખરીદે છે તે બંને લોકમાં કાયદો મેળવે છે, ને જે

માણસ આખેરત વેચીને દુનિયા ખરીદે છે તે.
બંનેમાં નુકસાન પામે છે.

૪૦૪ જે માણસ પોતાની સારી સંભારણા બાકી રાખવાનું
ચાહે છે તેને લાયક છે કે પોતાની દોલત લોકો
માટે ખરચ કરે.

૪૦૫ જે માણસ ખુદાના માર્ગમાં દ્રવ્ય ખરચ કરે છે
તેને ખુદા જલદીથી તેનો એવજ (બદલો) આપે છે.

૪૦૬ જે માણસો કંગાલો માટે પોતાની દોલત ખરચતાં
કંજુસાઈ કરે છે તેના ઉપર ખુદા નારાજ થાય છે.

૪૦૭ જે માલ ખરચ કરવાથી દીનમાં ને આબરૂમાં વધારો
થાય તો એ ખુદાની મોટી બક્ષીસ છે.

સંતોષ

- ૪૦૮ સંતોષી માણસ જગતમાં આરામથી રહે છે ને લોભી લાલચનો ગુલામ બની જાય છે.
- ૪૦૯ સંતોષ એવી તલવાર છે જે કદી ખુટી થતી નથી.
- ૪૧૦ સંતોષ તવંગરીનું માથું ને પરહેજગારી ભક્તિની જડ છે.
- ૪૧૧ નેકીથી વિજય ને સંતોષથી માન મળે છે.
- ૪૧૨ સંતોષ ઉત્તમ તવંગરી છે.
- ૪૧૩ સંકટો બધાં માણસને સરખે ભાગે વહેંચવામાં આવ્યાં છે, અર્થાત કોઈ અમુક દુઃખમાં સપડાયેલો છે તો બીજો અમુક સંકટમાં.
- ૪૧૪ વધારે સંતોષી વધારે ધનવાન છે, ને વધારે લોભી તે વધારે કમનસીબ છે.

- ૪૧૫ જે સંતોષની ત્રાહર ઓઢે છે ને ઉડાવપણાથી બચે
તેને માટે ખુશી છે.
- ૪૧૬ દરેક સંતોષી ધનવાન છે, ને ખુદાના ઉપર ભરોસો
રાખનાર દરેક માણસ બધી આફતોથી નિર્ભય છે.
- ૪૧૭ દુનિયાનો બધો ભાર ને સંકટો ને શીળ સ્વભાવ-
વાળા માટે આસાન ને હલકો છે.
- ૪૧૮ જે માણસ સંતોષી થાય છે તે માગવાનાં અપ-
માનથી બચે છે.

ધૈર્ય

- ૪૧૯ ધૈર્ય જલારને નાશ કરનાર મોટું સાધન છે.
- ૪૨૦ ધૈર્ય દુશ્મનોને લાચાર કરી નાખે છે.
- ૪૨૧ ધૈર્ય ભૂખના દુઃખને મટાડનાર મોટું હુથિયાર છે.
- ૪૨૨ ધીમે ધીમે કામ કરનાર વિજયને લાયક ને હળી-
મળીને રહેનાર દુઆ કબુલ થવાને લાયક છે.
- ૪૨૩ હુશિયારી તથા મોટું ધૈર્ય ઉપર આધાર રાખે છે.
- ૪૨૪ મુસ્લીમતમાં ધૈર્ય રાખવાથી શત્રુઓની ખુશી ઓછી
થઈ જાય છે.
- ૪૨૫ મુસ્લીમતમાં વિલાપ કરવાથી મુસ્લીમતમાં વૃદ્ધી
ધાય છે પણ ધીરજ રાખવાથી મુસ્લીમત જતી
રહે છે.

- ૪૨૬ ધૈર્યને ધારણ કરો, કેમકે એ ઇમાનનો ધાંભલો છે અને બધાં કામોનો આધાર એના ઉપર છે.
- ૪૨૭ જો તમે ધૈર્ય રાખશો તો ખુદા દરેક કષ્ટના બદલામાં બક્ષિસ આપશે.
- ૪૨૮ જે દીનના નિયમ પ્રમાણે ચાલે ને નબીઓની પગથી ઉપર ચાલે તેને માટે ખુશી છે.
- ૪૨૯ જેણે પોતાના પરવરદિગારની ફરજ અદા કરી તે જીવને, ને ખુદાની ઇઆદતમાં નિદ્રાનો ત્યાગ કર્યો તે આંખને ખુશી છે.
- ૪૩૦ જ્યાં સુધી માણસ ધૈર્ય રૂપી કડવું ઓસડ ન પીએ ત્યાં સુધી તેને પૂણ્યનું મીઠું ફળ મળી શકતું નથી.
- ૪૩૧ ઇસ્લામથી વધારે કોઈ નિર્ભય સ્થળ નથી.
- ૪૩૨ ગુનાહની કબુલાત કરવી એનાથી વધારે સારો ને લાભકારક કોઈ રસ્તો નથી.

ઉતાવળ

- ૪૩૩ ઉતાવળ એ એક પ્રકારનું ગાંડપણ છે. ઉતાવળીઓ માણસ પોતાના કામથી શરમાય છે, છતાં શરમાય નહિ તો સમજવું કે તેનું ગાંડપણ દૃઢ થઈ ગયું છે.
- ૪૩૪ અબરહાર પરિણામનો વિચાર કર્યા વિના જે માણસ કામ કરવા મંડી જાય છે તે કષ્ટોને પોતાના માથા ઉપર ઉપાડી લે છે.
- ૪૩૫ દરેક વાતમાં ઉતાવળ કરનારનાં કદી વખાણ થતાં નથી.
- ૪૩૬ જે માણસ ઉતાવળની સવારી ઉપર બેસે છે તેના ઉપર ધિક્કાર સવાર થાય છે, ને જે માણસ સુસ્તી ને આળસનો તાબેદાર થાય છે તેને તિસ્કાર ઘેરી લે છે.

યતીમ

૪૩૭ જે માણસ મા-બાપ વિનાનાં બાળકો ઉપર જીલમ કરે છે તેની સજા એ છે કે તેની ઓલાદ તેનો હુકમ માનતી નથી.

૪૩૮ જે માણસ અનાથ બાળકોની સંભાળ લે છે તેના બાળકોનું રક્ષણ ખુદા કરશે.

ઇમાન

- ૪૩૯ આસ્થા બુદ્ધિશાળી લોકોની ચાહર અને સંપ ઉત્તમ લોકોની ટેવ છે.
- ૪૪૦ દુઃખમાં ધૈર્યવાન ને સુખમાં ઉપકાર માનવો એનું નામ ઇમાન છે.
- ૪૪૧ મોમિનને માટે દુનિયા એક મેદાન, સુકૃત્યો તેની ઇચ્છા, મરણ તેને માટે બક્ષિસ, ને જન્મત તેની છેવટની જગા છે.
- ૪૪૨ કાફિરને માટે દુનિયા બગિચો, એ મેળાવવો એ એની ઇચ્છા, મરણ એની કમબખ્તી, ને દોજખ એનું છેલ્લું ઠેકાણું છે.
- ૪૪૩ ખુદાની વધારે બીક રાખનાર એને વધારે ઓળખનાર છે.

૪૪૪ મોમિનને માટે સૌથી ઉત્તમ ભેટ મરણ છે.

૪૪૫ શુદ્ધ ઇમાન રાખો, કેમકે એ જન્મતનો રસ્તો ને દોજખથી બચવાનું સાધન છે.

૪૪૬ શ્રદ્ધા એ મોટી ઇબાદત ને સુકૃત્યો એ સારી ટેવ છે.

૪૪૭ જનાબ અમીરુલમોઅમેનીન ફરમાવે છે કે ખુદા ઉપર ભરોસો રાખનારને કોઈ સંકટ આવતું નથી.

૪૪૮ હે ઇમાનવાળાઓ ! તમારા જીવેને જન્મત વિના બીજી કોઈ વસ્તુના બદલામાં વેચી ન નાખો.

૪૪૯ જે માણસ મોતને વધારે સંભારે છે તે દુનિયાના માલમાંથી બપજોગ લઈ સંતોષ પકડે છે.

૪૫૦ જે માણસ આખેરતનો વિશ્વાસ રાખે છે તે દુનિયાથી ગાફિલ ને બેફિકર થઈ જાય છે, ને જે માણસ કૃત્યોના બદલાનો ભરોસો રાખે છે તે નેકી વિના બીજું કામ કરતો નથી.

૪૫૧ જે માણસ ખુદાને ઓળખે છે તે બીજા ઉપર ભરોસો રાખતો નથી.

૪૫૨ જે માણસના મનમાં ઇમાન ને ખુદાની બીકનો વાસ હોય તેને માટે મરણ લાભદાયી છે.

૪૫૩ દુનિયાના અને આખેરતના બાદશાહો ખુદાની સાથે રહેનાર ફકીરો છે, જે દરેક સ્થિતિમાં ખુદાની મરજી ઉપર રાજી ને તેના હુકમની લગામના કેદી છે.

૪૫૪ મોમિનો માટે મોતની બરાબર કોઈ શાંતિદાતા નથી.

૪૫૫ મોત કરતાં જલ્દી આવનાર કોઈ વસ્તુ નથી ને ખામેશીથી વધારે સારો કોઈ ખબરો નથી.

૪૫૬ ઇમાનની ત્રણ નિશાનીઓ છે; (૧) વધારે બીક,
(૨) મનોવિકારને કાળુમાં રાખવા, (જિતેન્દ્રિય થવું)
(૩) મનોવિકાર પર જય મેળવવો.

૪૫૭ સત્ય શ્રદ્ધાની ત્રણ નિશાનીઓ છે; (૧) દુનિયાની
મિથ્યા આશાઓને સંક્ષિપ્ત કરવી, (૨) નિષ્કામ
કૃત્યો, (૩) દુનિયાનો મોહ તજવો.

નાસ્તિક

૪૫૮ કાફિરને ક્રૂર દુનિયાની ફિકર રહે છે ને તેની બધી
મહેનત તેનેજ માટે છે ને તેની ખાસ ઇચ્છા
કામવાસના છે.

કુરાન

- ૪૫૯ કુરાનની આયતોને મનન કરીને જુઓ ને એનાથી
ખોધ ગ્રહણ કરો, કારણ કે કુરાનનાં વચનો
ખોધહાયક છે.
- ૪૬૦ કુરાન શીખો, કેમકે એ મનને માટે જીવન છે,
એના પ્રકાશથી નિરોગીતા મેળવો, કેમકે એમાં
મોમિનોના અંતઃકરણ માટે નિરોગિતા છે.
- ૪૬૧ કુરાન શિખામણનો માર્ગ દેખાડવા માટે બસ છે.
- ૪૬૨ ઇમાનનું ફળ કુરાનનું વાંચન છે.
- ૪૬૩ જે માણસ કુરાન વાંચે છે તેની સમજશક્તિમાં
વધારો ને ભૂલાવામાં ઘટાડો થાય છે.
- ૪૬૪ કુરાન વિષે ફરમાવે છે કે જે લોકો પ્રકાશ મેળ-
વવા ઉત્સુક છે તેમને માટે એ નૂર છે, ને જે
લોકો શત્રુઓનો મુકાબલો કરવા ચાહે છે તેમને
માટે સનદ ને દલીલ છે ને જે લોકો એ વડે
તેમના ઉપર વિજય મેળવવા ઇચ્છે છે તેમને માટે
સત્તા અને સાબેતી છે, અને જે લોકો એને

જાળવે તેમને માટે વિદ્યા છે, ને જે એના પ્રમાણે ફેંસલો કરવા આહિ તેને માટે ફેંસલાના કાયદા કાનુન છે.

૪૬૫ કુરાનની તારીફમાં ફરમાવે છે કે એ તે વચનો છે જે સત્ય અને અસત્યની વચ્ચે ફેંસલો કરનાર છે.

૪૬૬ (કુરાન) એ કાંઈ મિથ્યા ને મશ્કરીની વાત નથી, એ ન્યાયના કાયદા કાનુન બતાવે છે ને ઉપકાર ને દયા કરવાની આજ્ઞા કરે છે, એ ખુદાની મજબૂત દોરી ને ખુદાનું વર્ણન છે, એ ખુદાની મોકલેલી વાણી ને તેને રાજી કરવાનો જળરો ઉપાય છે, એ અંતઃકરણોની હયાતીનું કારણ, વિદ્યાનો મહાસાગર ને ગ્રીધો રસ્તો છે, જે માણસ એને અનુસરે તેને માટે શિખામણ, ને જે એની મદદ વડે પોતાની સુંદરતાની આશા રાખે તેને માટે આભુષણ, ને જે પોતાનું રક્ષણ આહિ તેને માટે દૃઢ કિલ્લો ને વાળગવા આહિ તેને માટે મજબૂત દોરી છે.

૪૬૭ કુરાન વિના બીજી કોઈ વસ્તુથી તારી મુક્તિ ન માગ કેમકે એ બધી બીમારીઓની દવા છે.

૪૬૮ જનાબ અમીરુલમોઅમેનીન કુરાન વિષે ફરમાવે છે કે એની અદ્ભૂતતા પૂરી થતી નથી, એની આશ્ચર્યતા અંતને પામતી નથી (અંત આવતો નથી) ને વહેમ ને શંકાઓ એ વિના બીજાથી દૂર થતાં નથી.

ભકિત

- ૪૬૯ ભકિત મજબૂત કિલ્લો છે ને અંતોષ આબરૂને કાયમ રાખનાર છે.
- ૪૭૦ ભકિત ગરીબની આબરૂ છે ને સત્યતા ધનવાનોનો ભંડાર છે.
- ૪૭૧ ભકિત કરવામાં મદદ કરે તે ઉત્તમ સાથી છે.
- ૪૭૨ ખુદાતઆલાનો મેળાપ લોકોનો અંબધ છોડવાથી થાય છે.
- ૪૭૩ કુંભારનો ગધેડો જેમ બધે ભટકી ભટકીને પાછો ઠેકાણે આવે છે તેમ વિદ્યા વિના જે ઇબાદત કરે છે તેની ઇબાદત પણ નકામી છે.
- ૪૭૪ શેતાનના હુમલાથી બચવા માટે નમાઝ એક કિલ્લો છે.
- ૪૭૫ નમાઝ ખુદાની રહેમત ઉતરવાનું કારણ છે.
- ૪૭૬ ખુદાની બીક રાખો, એ એક એવી જબરી દોરી છે જેનો છેડો ઘણો મજબૂત છે ને એવો કિલ્લો છે જેની ટોચ સુરક્ષિત ને જબરી છે.

૪૭૭ બેશક ! ખુદાએ તમને પોતાથી ડરવાનો વસીઅત કરી છે અને એમ કરવાથી ખુદા રાજી થશે એમ ઠરાવ્યું છે. આજે તમે તે ખુદા પાકથી ડરતા રહો જે દરેક વખતે તમને જીએ છે ને જેના હાથમાં તમારી ચોટલીઓ છે.

૪૭૮ બેશક ! દુનિયામાં ઈબાદત વિના સલામત રહેવું અશક્ય ને અઘરું છે, અસંખ્ય માણસો તેની ખલામાં ફસાઈ પડ્યા છે, અને તેમણે પોતાના કલ્યાણ માટે જે કંઈ એની પાસેથી પ્રાપ્ત કર્યું તે બધું એણે લઈ લીધું. ખુદાએ એમાં મશગુલ થવાની તમને મના કરી છે. અને એની ખરાબીઓથી તમને ખૂબ ડરાવ્યા છે અને હોશિયાર કર્યા છે. એમાં કંઈ કસર રાખી નથી.

૪૭૯ ખુદાની યાદીથી બધી મુશ્કેલીઓ મટી જાય છે, બધાં કામો સહેલાં થાય છે ને મન પ્રકાશીત થાય છે.

૪૮૦ જે પૂરી હિંમત રાખતો હોય તેજ ખુદાની ઈબાદત કરી શકે છે, ને તેને માટે જીવ જતાં સુધી કાશીશ કરે છે.

૪૮૧ ખુદાની ઈબાદત સીધે રસ્તે પહોંચવાની કુચી ને નહારાં કામોને સુધારનાર છે.

૪૮૨ તારા મનને ખુદાની ભક્તિ ને તોળા કરવાની ટેવ પાડ. કેમકે એથી તારા ગુનાહો ધોવાઈ જશે ને પુણ્ય મળશે.

- ૪૮૩ એકાંતમાં ખુદાની ઈબાદત કરવાથી લાલના ખજાના મળે છે, ને જગતથી વિયોગ કરવાથી બધી ભલાઈઓ હાથ આવે છે.
- ૪૮૪ જે ખુદાની ભક્તિ નિયમસર સારી રીતે કરવામાં આવે તો માણસને મોટી પદ્ધતિએ પહોંચાડી તેની પ્રતિષ્ઠામાં વધારો કરે છે.
- ૪૮૫ જે નમાઝીને માલમ પડે કે નમાઝમાં તેના ઉપર ખુદાની કેટલી રહેમત ઉતરે છે તો તે સિજદામાંથી પોતાનું માથું ઉપાડેજ નહિ.
- ૪૮૬ જે માણસ પોતાના ખુદાનો આજ્ઞાધારક થાય છે તેની બધી વસ્તુઓ ગુલામ ને તાબેદાર થાય છે.
- ૪૮૭ જે માણસ ખુદાને ભુલી જાય છે, ખુદા તેને તેનો જીવ પણ ભૂલાવી દે છે.
- ૪૮૮ જે માણસ ખુદાની આજ્ઞા ઉપર માથું નમાવે છે તે દરેક કામમાં તેની મદદ મેળવી શકે છે.
- ૪૮૯ જે માણસ ખુદાનો પ્રેમ રાખે છે તે લોકોના સ્નેહથી કંટાળેલો ને ગભરાયેલો રહે છે.
- ૪૯૦ જે માણસને ખુદા દુઆની પ્રેરણા કરે છે તેની દુઆ કબુલ થાય છે તે નાઉમેદ થતો નથી.
- ૪૯૧ જે માણસને ખુદા તોબાની પ્રેરણા કરે છે તે તેના સ્વિકારથી નિરાશ થતો નથી. જે માણસ ફક્ત ખુદાને મારે નેક કામ કરે છે તે પોતાની મતલબમાં પાર પડે છે.

- ૪૯૨ જે માણસ ખુદાની તાબેદારીનો સ્વિકાર કરે છે તે તેની સેવામાં પસંદ અને કબુલ થાય છે.
- ૪૯૩ જે માણસ ખુદાની ભક્તિ કરતો નથી તે પોતાના જીવ ઉપર જીલમ કરે છે, ને જે માણસ પોતાની તકલીફ લોકોને કહે છે તે પોતાને મુશીબતમાં નાખે છે.
- ૪૯૪ જે માણસ કોઈ ગયેલી વસ્તુ માટે પશ્ચાતાપ ને આવનારી વસ્તુ ઉપર ખુશી કરતો નથી તે તપના જે પ્રકારનો સ્વિકાર કરે છે.
- ૪૯૫ જે માણસ ખુદાની ભક્તિ કરે છે તો ભલેને દુનિયામાં કોઈ માણસ તેનાથી નારાજ હોય તો પણ કોઈ તેને ઈન્ન કરી શકતું નથી.
- ૪૯૬ તારી દુઆ કબુલ થતાં વાર લાગશે એમ ન ધાર પણ તેં ગુનાહો કરીને દુઆ કબુલ થવામાં વાર થવાનું કારણ ઉત્પન્ન કર્યું છે.
- ૪૯૭ કોઈ પણ ગુનેહગારે ખુદાની દયાથી નિરાશ થવું ન જોઈએ. ઘણાક માણસો એવા છે જે આખી ઉમર સુધી ગુનાહ કરે છે ને છેવટે કોઈ એવું કામ કરે છે કે બધા ગુનાહો ધોવાઈ જાય છે; ને કેટલાક એવા પણ છે જે આખી ઉમર નેક કામ કરે છે પણ છેવટે કોઈ એવું નહાઈ કામ કરે છે જેથી તેમનાં બધાં સુકૃત્યો એળે જાય છે ને તેઓ જહન્નમમાં ચાલ્યા જાય છે.

૪૯૮ મનન કરવાની બરાબર કોઈ ભક્તિ નથી, ને નહારાં-
કામની બીક દેખાડીએ તેની બરાબર કોઈ ઉપદેશ
ને શિખામણ નથી.

૪૯૯ ભક્તિની બરાબર કોઈ આબરૂ નથી, ને સંતોષની
બરાબર કોઈ ખજાનો ને બક્ષિસ નથી.

૫૦૦ મૈાનની બરાબર કોઈ ઇબાદત નથી.

૫૦૧ ફરજ અદા કરવાની બરાબર કોઈ ઇબાદત નથી.

૫૦૨ જે માણસ પોતાના જીવનો માલિક નથી, તે
જુદાના કોપથી નિર્ભય થતો નથી.

ધર્મ

- ૫૦૩ મઝહુબને સંપૂર્ણ રીતે અનુસરનારા માણુઅને ધર્મ મુસીબતોથી બચાવે છે, ધર્મથી ઇબ્જત અને દુનિયાથી અપમાન થાય છે.
- ૫૦૪ ધર્મના કામમાં જેનું મગજ જાગતું છે તે મોટી બક્ષિસ છે.
- ૫૦૫ પયગંબર સાહેબ (સ. અ.) ના બાંધેલા રસ્તા ઉપર ચાલો, કેમકે તે બધા તરીકા કરતાં ઉત્તમ છે, અને તેમના કૃત્યોની પેરવી કરો, કેમકે એમની સુન્નત એ ગ્રીધો રસ્તો છે.
- ૫૦૬ કાબાની હુજ દોજબની શિક્ષામાંથી બચાવે છે.
- ૫૦૭ આત્માને દુનિયાના સ્વાદોથી રોકવો એ ઉત્તમ રોજો છે.

૫૦૮ જનતને તેજ માણસ પ્રાપ્ત કરી શકશે જેણે પોતાના જીવને સંકટમાં નાખ્યો છે.

૫૦૯ જે માણસ ખુદાથી ડરે છે તેને કોઈની બીક રહેતી નથી.

૫૧૦ જે માણસને ભરોસો છે કે કયામતમાં તેના મોંમાંથી નીકળેલી વાતો માટે પકડવામાં આવશે તેણે બહુજ થોડું બોલવું જોઈએ અને થોડી વાતો કરવી જોઈએ.

૫૧૧ જે માણસ ખુદાની જનાબમાંથી આબરૂ ચાહે છે તેને ખુદા આબરૂ આપે છે.

૫૧૨ જે માણસ ખુદાની ઇબાદતને પોતાનો રિવાજ બનાવે છે તે સૌથી મોટી બક્ષિસ મેળવવા ભાગ્યશાળી થાય છે.

૫૧૩ ખુદાની પાસે કોઈ કૃત્ય એથી વધારે વહાલું નથી કે એક મુસલમાન બીજા મુસલમાનનું કોઈ કષ્ટ દૂર કરે.

૫૧૪ ખુદાની અનુકુળતાની બરાબર કોઈ મદદ નથી.

૫૧૫ ખુદાની બીકની બરાબર રસ્તાનું કોઈ ભાથું નથી ને ખુદાની મરજી ઉપર રાજી રહેવાની બરાબર ઇસ્લામની કોઈ દેવ નથી.

ઉપકાર

- ૫૧૬ નેમતોનો ઉપકાર માનવાથી વધારે નેમતો મળે છે.
- ૫૧૭ ઉપકાર માણસને ગુલામ બનાવી દે છે ને ઉપકાર કરી કહી દેખાડવાથી ઉપકાર ખરાબ થાય છે.
- ૫૧૮ ઉપકાર ન માનવાથી બક્ષિસો દૂર જાય છે ને જીલમ શક્તિ ને પ્રતિષ્ઠાનો નાશ કરે છે.
- ૫૧૯ પરોણાચાકરી ઉત્તમતાની નિસરણી ને અહુંકાર નાશની જડ છે.
- ૫૨૦ માણસોની સાથે ઉપકારથી વર્તે તે કરીમ છે અને આપીને કહી દેખાડે તે બખીલ છે.
- ૫૨૧ ઉપકાર ન માનનાર ઉપર ઉપકાર કરવો એ મોટામાં મોટો ગુનાહ છે. અને અનુભવ મેળવ્યા વિના કોઈના ઉપર વિશ્વાસ કરવો એ હુશિયારીથી વિરુદ્ધ છે.

- પર૨ શત્રુ ઉપર ઉપકાર કરવો એક પ્રકારનો વિજય છે.
- પર૩ ઉપકાર માનવો એ ઉત્તમ બદલો છે.
- પર૪ ઉપકાર એવી વસ્તુ છે કે બધાં સારાં કામ કરતાં એનો બદલો જલદી મળે છે અને જેથી સખત નુકસાન થાય છે તે અહુંકાર છે.
- પર૫ ઉપકાર (કરીને) ભૂલી જવો એ ઉત્તમ બક્ષિસ છે.
- પર૬ જ્યારે કોઈ માણસ તારા ઉપર ઉપકાર કરે તો તું તે યાદ રાખ ને તું કોઈના ઉપર ઉપકાર કરે તો તે ભૂલી જા.
- પર૭ ઉપકાર કર, કેમકે એ ઉત્તમ ખેતી ને સારી પુંજ છે.
- પર૮ પરોપકાર કરો કેમકે એ કયામતને માટે ઉત્તમ ભાથું છે.
- પર૯ બક્ષિસોનો ઉપકાર માનવાથી એ કાયમ રહે છે, ને ઉપકાર ન માનવાથી એમાં ઘટાડો થાય છે.
- પર૧૦ વધારે બક્ષિસોની સંપૂર્ણતા ઉપકાર માનવાથી, અને વિજય તથા ખુદાની સહાયતા ધીરજ રાખવાથી મળે છે.
- પર૧૧ કોઈની બક્ષિસોના ઇનકાર કરનાર માણસ ખુદાની કૃપાનો ઇનકાર કરનાર છે.
- પર૧૨ બક્ષિસોનો ઉપકાર ન માનવાથી અનેક જાતના કોપ ઉતરે છે.
- પર૧૩ માણસની સાથે જ્યાં સુધી ઉપકાર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે ગુલામ થતો નથી.

- ૫૩૪ જે માણસ બક્ષિસોનો ઉપકાર માને છે તેની બક્ષિસો હંમેશાં કાયમ રહે છે.
- ૫૩૫ જે માણસ તારી આશા રાખે છે તેને નિરાશ ન કર.
- ૫૩૬ જે માણસ શક્તિ છતાં પરોપકાર કરતો નથી તેની શક્તિ ને તાકત છીનવી લેવામાં આવે છે.
- ૫૩૭ જે માણસ લાગલાગટ ઉપકાર માને છે, તેના ઉપકાર કરનાર માણસો તેની ઉપર નિરંતર ઉપકાર કરે છે.
- ૫૩૮ જે માણસ પોતાની બક્ષિસો લોકોને આપતો નથી તે પશુમાં ગણાવા લાયક છે.
- ૫૩૯ જે માણસ ખુદાની આગળ દુઆ કરે છે તેની દુઆ ખુદા કબુલ કરે છે, ને જે માણસ તેનો ઉપકાર માને છે તેની બક્ષિસોમાં ખુદા વધારો કરે છે.
- ૫૪૦ જે માણસ ઉપર ખુદા પોતાની બક્ષિસોનો વધારો કરે છે તો તેને લાયક છે કે લોકો ઉપર પોતે પણ વધારો બક્ષિસો કરે.
- ૫૪૧ ઉપકારની ,ખુબી તે ન કહી બતાવવામાં આવે તેના ઉપર છે.
- ૫૪૨ ઉપકાર માનવાથી બક્ષિસ કાયમ રહે છે ને નેકી કરવાથી ખુદાની દયા ઉતરે છે.

ન્યાય

- ૫૪૩ ન્યાય મોટાઈની નિશાની છે.
- ૫૪૪ ન્યાય કરવામાં કુદરતની અનુકુળતા, રાજ્યની દૃઢતા ને સ્થાયીપણાનું રૂપ દેખાય છે.
- ૫૪૫ જે માણસ બીજાની સાથે ન્યાયથી વર્તે છે તેની સાથે લોકો પણ ન્યાયથી વર્તે છે.
- ૫૪૬ જે માણસ ન્યાય કરે છે તેની આખરૂં વધી જાય છે, ને જે માણસ જીલમની ચાલ ચાલે છે તેની ઉમર ઘટી જાય છે.
- ૫૪૭ જે માણસ દેશમાં ન્યાય જારી કરે છે ખુદ તેના ઉપર પોતાની કૃપા ઉતારે છે.
- ૫૪૮ નિર્બળોને તારા ન્યાયથી નિરાશ ન કર.

ધન અને ગરીબી

- ૫૪૯ ધન સંકટોનો નાશ કરે છે.
- ૫૫૦ ધન સાધારણ માણસને સરદાર બનાવી દે છે અને કમજોરને બળવાન બનાવે છે.
- ૫૫૧ ગરીબીથી કબર સારી છે.
- ૫૫૨ ગરીબી એવી આફત છે કે ગરીબ માણસ પોતાની દલીલો કહેતાં મુંગો ને લાચાર બની જાય છે.
- ૫૫૩ દોલત ટંટાઓની જડ, ઉપાધીઓનું સાધન, કષ્ટનું કારણ ને આફતોની સવારી છે.
- ૫૫૪ થોડી દોલત પણ જો નિયમસર ખર્ચાય તો ઘણી છે, ને ઘણી દોલત જો ઉડાઉપણથી ખર્ચાય તો થોડી છે.

૫૫૫ માલદાર હોય તો કરકસરથી ખરચ કર.

૫૫૬ જે ખુદાની વહેંચણી ઉપર રાજી છે તે સૌથી વધારે ધનવાન છે.

૫૫૭ બેશક ! જ્યારે માણસ મરણ પામે છે ત્યારે લોકો કહે છે કે તે આટલું ધન ને આટલાં છોકરાં મૂકીને મરણ પામ્યો છે, અને ફરિશ્તાઓ કહે છે કે એણે કેટલો માલ ખુદાના રસ્તામાં વાપર્યો છે. મારે હે અલ્લાહના બંદાઓ ! ખુદા તમારા બાપદાદાઓનું ભલું કરે, તમને લાયક છે કે તમે અમુક માલ ખુદાના રસ્તામાં વાપરો, બધો મૂકીને ન મરી જાઓ; નહિ તો એ બધો તમારા માથા ઉપર લાદવામાં આવશે.

૫૫૮ એવી સ્થિતિમાં રહે કે ખુદાએ તમને જે બક્ષિસો આપી છે તેની નિશાની જાણવામાં આવે, અર્થાત્ ખુદા આપે તો તેને ખરચવામાં કંજુસાઈ ન કરો.

૫૫૯ ઉડાઉપણામાં કુલીનતા નથી ને વચલો માર્ગ પકડી કરકસરથી ચાલવાથી માલનો નાશ થતો નથી.

૫૬૦ જો માણસની આજીવિકા તેમની બુદ્ધિનાં પ્રમાણમાં વહેંચવામાં આવી હોત તો બિચારાં પ્રાણીઓ અને મૂર્ખોને ભાગે થોડી જ રોજી આવત ને તેઓ ભૂખથી મરી જાત.

૫૬૧ જે માણસ પોતાની ઇચ્છા પૂરી કરવામાં પૂરી કોશિશ કરે તે ખુદાની મહેરબાનીથી પોતાની ઇચ્છામાં પાર પડે છે.

- ૫૬૨ જે માણસ દુઃખ સહન કરે છે ને સાહસકર્મ કરે છે તેને દોલત મળે છે.
- ૫૬૩ જે માણસ લોકોની સાથે નરમાશયી વર્તે છે તેની રોજી વધે છે.
- ૫૬૪ જે માણસ ધનવાન હોય છે તેને તેના ઘરવાળા પણ માન આપે છે, ને જે માણસ કંગાલ હોય છે તે તેના ઘરવાળાની નજરમાં પણ હલકો ને તૂચ દેખાય છે.
- ૫૬૫ જે માણસ એવી ઇચ્છા રાખે છે કે તે પૈસા વિના ધનવાન, હકુમત ને રાજ્ય વિના આબરૂદાર, ને કુટુંબ વિના નાતનો શેઠ થઈ જાય તો તેને લાયક છે કે ખુદાની નાફરમાનીના અપમાનથી નીકળીને તેની તાબેદારીની ઇજ્જત મેળવે તો તે બધી વસ્તુઓ તેને મળશે.
- ૫૬૬ જે માણસ સુકૃત્યો કરવામાં કચાશ રાખે છે તેને ખુદા ફિકર અને શોકના રોગમાં ફસાવે છે, ને ખુદાને એવા માણસની કશી જરૂર કે પરવાહ નથી જે પોતાના જીવ અને માલમાં તેનો ભાગ નક્કી કરતો નથી; અર્થાત્ શારીરિક ને સાંપત્તિક ભક્તિ કરતો નથી. (નમાઝ, રોઝા, ઝકાત, ધર્મદાન સહકો કરવાની વગેરે).
- ૫૬૭ જે માણસ દોલતમંદી ને ફકીરીમાં વચલો માર્ગ ગ્રહણ કરે છે તો તે બેશક જગતની મુસીબતો દૈ કરવાનો સામાન કરે છે.

- ૫૬૮ જે માણસને ભૂખમરો વધારે સંતાપે છે ને તેની સાથે જ રહે છે તેને લાયક છે કે નીચેના શબ્દો વારંવાર પઢે. (લાઠૌલ વલા કુબ્જતા ઇલ્લા બિલ્લા હિલ અલીયીલ અઝીમ) ગુનાહોથી બચવું અને ભક્તિની શક્તિ પામવી મહાન ખુદાની અનુકુળતા ને મદદ વિના થતું નથી.
- ૫૬૯ જે માણસ ખુદાનો શુક કરે છે તેને ખુદા ધનવાન કરી દે છે ને જે માણસ તેની સેવા કરે છે તેને તે મહાન પુરૂષ બનાવી દે છે.
- ૫૭૦ રોજીમાં વધારો ઘટાડો કરનાર ખુદા વિના બીજો કોઈ નથી.
- ૫૭૧ હે આદમના દિકરા ! તારી આજીવિકા તારા કરતાં પણ વધારે તારી-શોધખોળમાં છે માટે તને લાયક છે એને ખોળવા માટે શરીરતના સીધા રસ્તા પર ચાલ.

દેવું

- ૫૭૨ દેવું એ તાબેદારી છે અને તે આપી દેવું એ સ્વતંત્રતા છે.
- ૫૭૩ ગરીબીમાં દેવાદાર થવું એ એક મરણ રૂપ છે ને ધર્મથી ખાલી હાથ રહેવું એ મોટી કમનસીબી છે.

શિખામણુ

પૌ૪ નવરાશનો વખત જલદી જતો રહે છે અને ઘણા સમય પછી પાછો આવે છે.

પૌ૫ નીચને માન આપવું એ એવું ખોટું કામ છે જેવું ખાનદાની માણસને માન આપવું એ સારું કામ છે.

પૌ૬ ક્રોધ એ અપમાનની સવારી છે.

પૌ૭ નવરાશને ખોવી એ મોટી મુસીબત છે.

પૌ૮ નવરાશ વાદળાંની પેઠે નાશ પામે છે.

પૌ૯ તારા ખડીઆને સ્વચ્છ રાખ, ને લેખણની આણી લાંબી રાખ, બે લીટીઓ વચ્ચે જગા રહેવા દે, ને અક્ષરોને મેળવીને લખ, તેથી લખાણ સુંદર દેખાય છે.

પૌ૦ દુનિયાના મોહમાં પડવાથી બચજે, કેમકે એનું પરિણામ એ છે કે તને દુઃખમાં નાખશે, અને નાશવંત જગતને બદલે સદા રહેનાર આખેરતને વેચવા માટે ફરજ પાડશે.

- ૫૮૧ ખહુજ પાસેની વસ્તુ મરણ છે અને ઘણી દૂરની વસ્તુ આશા છે.
- ૫૮૨ બેશક દુનિયા એવું ઘર છે જેનો આરંભ દુઃખ ને અંત નાશ છે.
- ૫૮૩ બેશક ! દુનિયામાં ભલાઈ ઓછી, ખૂરાઈ હાજર, સ્વાદ ઓછો, ને પશ્ચાતાપ વધારે છે; અને ખુશી ને આરામ દુઃખથી મિશ્રિત છે. એની ભલાઈઓ ધિક્કારથી ભરેલી, એનો લાભ નુકશાનની સાથે ગંઠાયેલો, ને એની મિઠાશ કડવાશની સાથે મિશ્ર છે.
- ૫૮૪ બેશક ખુદાએ દુનિયાને આખેરત સંપાદન કરવાનું સાધન બનાવી છે ને દુનિયાના લોકોને એમાં ફસાવ્યા છે કે જેથી જણાઈ આવે કે એમાં કોણ સારાં કામ કરે છે.
- ૫૮૫ તમે તમારાં માળાપની સાથે ભલાઈ કરો કે તમારાં છોકરાં તમારી સાથે ભલાઈ રાખે.
- ૫૮૬ ખુદાને રાજી રાખ, કેમકે તું જેટલો તેને રાજી રાખીશ તેટલો જ તે તને રાજી રાખશે.
- ૫૮૭ દુનિયા છોડી દઈને આખેરત મેળવો, દીન છોડીને દુનિયા સંપાદન ન કરો.
- ૫૮૮ કોઈપણ શહેર તારા પોતાના શહેર કરતાં તારા રહેઠાણ માટે વધારે હુકદાર નથી, ને સૌથી સારું શહેર તેજ છે જેમાં તારું રહેઠાણ હોય.
- ૫૮૯ જે ખુદા ઉપર ભરોસો રાખે છે તેનાં બધાં કામો તે પૂરાં કરે છે અને તેને કોઈ જાતની ચિંતા રહેતી નથી.

- ૫૯૦ જે માણસ તારો હુકમ માને છે તે તારી કદર કરે છે.
- ૫૯૧ જે માણસ આખરૂં આપવાથી પણ સીધો ન થાય તેનું અપમાન કરી ઢેઢજેતી કરવાથી સીધો દોર થઈ જાય છે.
- ૫૯૨ જે માણસ લોકોને મદદ આપતો નથી તેને કોઈ મદદ આપતો નથી.
- ૫૯૩ જે માણસ દીનના ઇલિમથી બેખબર રહીને વેપાર અને લેવડદેવડ કરે છે તે જરૂર વ્યાજના ધંધામાં પડી જાય છે.
- ૫૯૪ જે માણસ ખુદા ઉપર ભરોસો રાખે છે તેનાં બધાં કામ પૂરાં થાય છે ને તેને ખુદા વિના બીજા કોઈની જરૂર રહેતી નથી, ને જે માણસ ખુદાનું દ્વાર છોડીને બીજાના બારણા પર જાય છે તે કમનસીબીમાં પડે છે અને જાતજાતની તકલીફો ખમે છે.
- ૫૯૫ જે માણસ બંદા તરીકેની શરતો બરાબર પાળે છે તે સ્વતાંત્રતાને લાયક થાય છે, ને જે માણસ કુલીનતાનાં કામો કરતો નથી તેને ગુલામ બનાવવામાં આવે છે.
- ૫૯૬ જે માણસ એવી વસ્તુઓની ઇચ્છા રાખે છે જેને માટે તે લાયક નથી તો તેને નિરાશાની સજા મળે છે.
- ૫૯૭ જે માણસ પરિણામનો રાહ જૂએ છે તે સંકટોથી બચે છે, ને જે માણસ ધીરજ રૂપી બખ્તર પહેરે છે.

ને તેને પોતાની ઢાલ બનાવે છે તેનાં ઉપર બધીં મુસીબતો સ્ફેલી થઈ જાય છે.

૫૯૮ જે માણસ ખુદાથી મદદ માગે છે તેને એટલી શક્તિ ને બળ મળે છે જેનો કોઈ માણસ મુકાબલો કરી શકતો નથી.

૫૯૯ જે માણસ પોતાના મનને દરેક ખાલેશ પુરી કરવાની રજા આપે છે તે તેને અંધારા ને ભૂલા પડે એવા માર્ગમાં લઈ જાય છે.

૬૦૦ તે માણસ મોટો ગુનેહગાર છે જે માણસ ખુદાને નારાજ કરીને જગતનું રાજપણું સંપાદન કરે છે.

૬૦૧ દુનિયા એક ઝેરી સાપના જેવી છે, જેનું શરીર હાથ ફેરવવાથી રેશમ જેવું સુંવાળું દેખાય છે પણ એનું પેટ ઝેરથી ભરેલું છે; એવકુદ ને નાદાન લોકો એના ઉપર ફિદા ફિદા છે પણ બુદ્ધિશાળી માણસો એનાથી દૂર નાસે છે.

૬૦૨ તમને જે શીખામણ આપવામાં આવી હતી તે ભૂલી ગયા ને જે વસ્તુથી બીવડાવ્યા હતા તેથી નિડર થઈ ગયા, તેથી તમારો છૂટકો નઠારો ને તમારી સ્થિતિ ખરાબ થઈ ગઈ.

૬૦૩ તારી સ્ત્રી અને તારા ગુલામને તારી ગુપ્ત વાતો જાહેર ન કર, નહિ તો તે તને પોતાનો ગુલામ બનાવી લેશે, ને કામવાસના તથા ક્રોધમાં હૃદયી વધીન જ, નહિ તો એ બંને તને કલંકિત કરશે.

- ૬૦૪ દુનિયાનો મોહ ન રાખ, નહિ તો આખેરતમાં નુકશાન થશે, અને નીચ માણસોનો સંબંધ છોડી દે, નહિ તો તારો દરજ્જો ઘટી જશે.
- ૬૦૫ દુશ્મન અગર જો નિર્બળ હોય તો પણ તેને તુચ્છ ન ગણ ને માગનાર જો ઉડાઉ હોય તો પણ તેને ખાલી હાથ ન કાઢ.
- ૬૦૬ જો કોઈ કદર જાણનાર ન મળે તો પણ તું તારી નેકીને બંધ ન કર.
- ૬૦૭ જે માણસ દીનનું રક્ષણ ખોળે છે તેનાથી લડાઈ ન કર, કેમકે જે માણસ દીનનો મુકાબલો કરે છે તે હારી જાય છે, ને જે માણસ ખુદાની મદદ માગે છે તેનો મુકાબલો ન કર, કેમકે જે ખુદાનો મુકાબલો કરે છે તે પરાભવ પામે છે.
- ૬૦૮ સ્ત્રી પર તને એટલી સત્તા છે કે તું તેની સાથે પ્રેમ કરી તારી ઈચ્છા પૂરી કરે ને કુલની પેઠે તેની સુગંધીથી લાભ મેળાવે, તને એ લાયક નથી કે તું તેને ગુલામ કે ઘરની જાળવનાર સમજે.
- ૬૦૯ જે માણસ ખુદાની મદદ માગે છે તે હારતો નથી, ને જે માણસ સત્યને પોતાની દલીલ બનાવે છે તેનો કોઈ મુકાબલો કરી શકતો નથી.
- ૬૧૦ ખુદાની ખીક એ સદ્ગુણનો સરદાર ને નરમાશ એ સ્વભાવનું ભૂષણ છે.

આલે રસુલ

૬૧૧ તે લોકો ક્યાં ગયા જેઓ કહેતા હતા કે અમે તો વિદ્યાના પૂરા પ્રકાશથી સુશોભિત છીએ પણ અમને (આલે નબીને) તેની સાથે કાંઈ સંબંધ નથી ! તેમનો એ વિચાર તદ્દન ભૂલભરેલો અને અમારી દુશ્મની ને વિરુદ્ધતા ઉપર અવલંબી રહ્યો હતો. તેમને એ ઈર્ષા હતી કે ખુદાએ અમને (આલે નબીને) ઉત્તમ પ્રતિષ્ઠા બક્ષી છે, અને એમને કનિષ્ઠ પદવી આપી છે; અમને પોતાની બક્ષિસોથી ન્યાલ કરી દીધા અને એમને કષ્ટમાં રાખ્યા. અમને પોતાની દયામાં રાખ્યા, ને એમને દયાથી દૂર રાખ્યા. અમારા કારણથી લોકોને સીધો રસ્તો

જડે છે અને ભૂલા પડતા નથી. અમારા શત્રુઓનાં સંબંધથી એ ઉત્તમ વસ્તુ એમને મળતી નથી. કાલે ક્યામતને દિવસે તું તારા પરવરદિગારથી મળે તો તે તારાથી રાજી થાય એમ તું ઇચ્છે છે તો બીક અને સત્યને ઝાલી રાખ, કેમકે દીનનો બધો આધાર એ બે ઉપર છે. સત્યપૂજક લોકોની સાથે રહેજે અને સુકૃત્યોમાં એમની પાછળ પાછળ ચાલજે, એમ કરીશ તો તું એમની ટ્રોળીમાં દાખલ થઈશ.

૬૧૨ હુઝરત પેગંબર સાહેબ (સં. અં) ને દક્ષિન કરતી વખતે હુઝરત અમીરુલમોઅમેનીન (અં સં) નીચેના વચનો બોલ્યા હતા:

(૧) બેશક ! ધૈર્ય ઉત્તમ વસ્તુ છે પણ આપના વિયોગમાં ધૈર્ય ઉત્તમ વસ્તુ નથી.

(૨) બેશક ! બેકરારી નઠારી વસ્તુ છે પણ આપની વક્ષાતથી બેકરાર થવું એ નઠારી વસ્તુ નથી.

(૩) બેશક ! આપની વક્ષાતનું દુઃખ ઘણું અસહ્ય છે એવા બનાવ પડેલાં પણ બન્યા છે અને આપની પછી પણ કેટલાંક દુઃખો પડશે.

૬૧૩ લોકો પર અમારો એ હુક છે તેઓ અમારી તાબેદારી ને વાલીપણાને કબુલ રાખે તેમને તેના બદલામાં ખુદાની તરફથી સારો બદલો મળશે.

૬૧૪ જે માણસ અમારા બોધ પ્રમાણે ચાલશે તે આખેરતમાં સૌથી પહેલાં મુસલમાન થએલા લોકોની સાથે હશે.

૬૧૫ જે અમારી હોડી વિના બીજી હોડીમાં બેસશે તે ડુબી જશે.

૬૧૬ જનાબ અમીરુલમોઅમેનીન પોતાના મિત્રો વિષે ફરમાવે છે કે જે માણસના મનમાં અમારી મહોબત હોય ને જીભથી અમારો સંગાથી હોય અને તત્વાર લઈને અમારા શત્રુઓની સાથે લડે તો તે જન્મતમાં અમારી સાથે ને અમારી સમાન હશે; અને જે માણસ મનમાં અમારી મહોબત ને જીભથી અમારી મદદ કરે ને હાથોની સાથે અમારા દુશ્મનોથી ન લડે તો તે જન્મતમાં અમારી સાથે તો હશે પણ દરજ્જામાં અમારાથી નીચે રહેશે.

૬૧૭ જે માણસ પોતાના મનમાં અમારી મહોબત રાખે છે ને જીભથી અમને ખોટા નથી કહેતો તે જન્મતમાં અમારી સાથે હશે.

૬૧૮ જનાબ અમીરુલમોઅમેનીન (અ. સ.) પોતાના મિત્રો માટે ફરમાવે છે કે જે માણસ અમારી મિત્રતાનો દાવો કરે છે તેને લાયક છે કે મુસીબતો ને સંકટો આવી પડે તેને માટે ધૈર્યનો પોષાક ને ચાદર તૈયાર રાખે, ને જે માણસ અમારી એટલે અહલેખૈતની પ્રીતિનો દમ ભરે છે તેને લાયક છે કે મુસીબત ને સંકટો માટે સહનશિલતાનું બખ્તર પહેરે.

૬૧૯ જે માણસ પોતાની પધારી પર મરી જાય છે પરંતુ તે પોતાના ખુદાના, તેના રસુલ (સ. અ.)ના

ને તેમની આલના હક જાણે છે તે તે શહાદતની
મોતે મરે છે.

૬૨૦ જનાબ અમીરુલમોઅમેનીન પોતાની જાત માટે
ફરમાવે છે કે જ્યારથી મને સત્ય માલુમ પડ્યું
છે ત્યારથી મેં એમાં કદી શંકા કરી નથી, હું
કદી જૂઠ બોલ્યો નથી ને મને કોઈએ જૂઠો ગણ્યો
નથી, હું ખરા રસ્તાથી વિમુખ થયો નથી તેમજ
મારા વડે કોઈ માણસ હકથી ફર્યો નથી.

૬૨૧ કુરાન શરીફની દરેક આયત કેવા સંજોગોમાં
ઉતરી તે મને માલુમ છે, વળી દરેક આયત માટે મને
એ પણ માલુમ છે કે તે કયે સ્થળે ઉતરી, પહાડ
પર કે મેદાનમાં, રાત્રે કે દિવસે, વળી મારા પરવર-
દિગારે મને સમજી દીધ અને બોલનારી જીભ બંધી છે.

૬૨૨ જે માણસ અમારી તાબેદારી કરે છે તે આબરૂનો
માલિક થશે ને અમારી વિરુદ્ધ વર્તશે તે
ખરાબ થશે.

૬૨૩ અમારા ટોળાની પૈરવી ગુનાહોની માફીનો માર્ગ ને
સલામતીનો દરવાજો છે, જે માણસ એમાં પ્રવેશ
કરશે તે સલામત રહેશે ને મુક્તિ પામશે, જે પાછો
હઠશે તે નાશ પામશે.

૬૨૪ અમારી જમાત એક મજબુત જમાત છે કે
ભવિષ્યમાં આવનાર એને અનુસરશે ને હુદથી વધી
જનાસ પણ છેવટે એની તરફ વળી જઈ એનો
આશરો લેશે.

૬૨૫ અમે ખુદા તરફથી એની સૃષ્ટિને માટે અમીન છીએ, ને એના મુલકમાં સત્યને કાયમ કરનાર ને તેના મદદગાર છીએ, અમારી સાથે પ્રેમ રાખનાર મુક્તિ પામશે ને અમારી ઈર્ષા ને વેર રાખનાર નાશના કુવામાં પડશે.

૬૨૬ અમે એટલે નખી સાહેબ (સં અં) ના આલ, નખુવતનુ વૃક્ષ, રિસાલતના ઉતરવાનું ઠેકાણું, ફરિશ્તાઓના આવવા જવાની જગા, હિકમતના વહેણ ને વિદ્યાની ખાણો છીએ, કેમકે હજરત રસુલે ખુદા (સં અં) અમારામાંથી છે. અમારો મિત્ર ને મદદગાર ખુદાની કૃપાનો ઉમેદવાર છે ને અમારો વિરોધી ને શત્રુ તેના કહેર ને કોપની રાહ જોનાર અને તેને લાયક છે.

૬૨૭ અમે લોકો હજરત રસુલે ખુદા (સં અં) ની ગુપ્ત વાતો જાણનાર અસહાબ અને નખુવતના ઘરનો ઉમરો ને દાર છીએ.

૬૨૮ એ નવાઈની વાત છે કે મારા વિરોધીને ખીલા ફતની પદવી ફક્ત એટલા માટે મળે કે તે સહાબી છે ને હું સહાબી તથા જનાબ રસુલે ખુદા (સં અં) ની પાસેનો હોવા છતાં મળે નહિ.

૬૨૯ ખુદા પાકની કસમ છે કે દુનિયામાંથી શાંતિ ને સત્યતાને તે લોકોએ ખોઈ છે જે કાફિર મુન્કિર, મુનાફિક ને બેદીન છે, અર્થાત્ તેમના કારણથી લોકોએ શાંતિ અને સત્ય તેમનાં હકદારો પાસેથી લઈ લીધાં.

૬૩૦ જનામે રસુલે ખુદા (સં અં)ની વફાતની વખતે હું આપનો પાસે મોબુદ હતો. ને આપનું પાક માથું મારી છાતી ઉપર હતું. આપનો જીવ મારા હાથમાં ગયો, જ્યારે આપનો આત્મા સિધાવી ગયો તો મેં મારા હાથ મારા ચહેરા પર ફેરવ્યા કે એ જીવની જરકત બાકી રહે. મેં આપને નવડાવવાનો બંદોબસ્ત કર્યો, એ કામમાં ફરિશ્તાઓ મારી સાથે હતા, બધું ઘર, ઓશરી અને આંગણું ફરિશ્તા ઓથી ભરાઈ ગયાં, ફરિશ્તાઓનું એક ટોણું નીચે આવતું ને એક ઉપર જતું ને હું તેમનો અવાજ સાંભળતો હતા કે તેઓ આપના ઉપર દુરુદ પઢે છે, ને જ્યારે અમે આપને કબરમાં દફન કર્યા તો ફરિશ્તાઓનો અવાજ બંધ થઈ ગયો માટે કેણુ માણુસ છે કે જેને હયાતી ને મરણની વખત મારા કરતાં વધારે સમીપતા મળી હોય !

૬૩૧ લોકોને જણાશે કે મારી નજરમાં દુનિયાની કિમત બકરીની એક બાંધ કરતાં પણ ઓછી છે.

૬૩૨ બનીઉમૈયા વિષે ફરમાવે છે કે એમણે આખેર-તની સ્વાદિષ્ટ જિન્દગીને છોડી દીધી દુનિયાની થોડા દિવસની જિન્દગી તરફ વળી ગયા ને ત્યાંની નિત્યની બક્ષીસોને છોડી દીધી.

૬૩૩ હઝરત રસુલે ખુદા (સં અં) ની આલની તારીફમાં ફરમાવે છે કે એ લોકો ઇસ્લામના ધાંભલા ને શરીઅતને અનુસરવાનાં સાધનો છે, એમના

પ્રતાપથી જગતમાં એકતા અને સત્યની જડ
 નવેસરથી કાયમ થઈ ને શિક્ષે તથા અસત્ય
 પાતાની જગાએથી ખસી ગયાં ને એમની જીભ
 જડથી કપાઈ ગઈ, એ લોકોએ દીનને પુરી રીતે
 સમજ્યો ને એની સાંભળ ગાળી ફક્ત કાનોથી
 સાંભળી બીજાને કહી દીધું એટલું જ
 નહિ પણ એ લોકો રસુલે ખુદા (અં અં)
 ની ગુમ વાતો જાણનાર આપના દીનના મદદગાર,
 આપની વિદ્યાના રક્ષણ કર્તા, આપની આજ્ઞા માન
 નારા, આપના મદદગાર અને આપના દીનના
 પહાડ છે એ લોક મુસલમાનોમાંથી ચુંટી કાઢેલા
 મહાન પુરૂષો ને ખુદાની દયાના ભંડાર છે, જે કલામ
 કરે છે તે સત્ય બોલે છે, ને જે ખામોશ હોય છે
 તે એમની હોદ્દાશતના કારણથી કોઈ પ્રથમ બોલી
 શકતું નથી. એ ઈમાનના ખજાના ને ઉપકારની
 ખાણ છે જે ફેંસલો કરે તે ન્યાય કરે છે, જે
 કોઈનો મુકાબલો કરે તે વિજયી થાય છે. એ લોકો
 દીનની જડ અને આસ્થાના થાંભલાં છે. હૃદયથી વધી
 જનાર પણ છેવટે એમનો આશરો લે છે ને એમની
 પાછળ ચાલનાર એમની સાથે થઈ જાય છે, એ
 લોકો અંધારું દુર કરવા માટે દીવો, હિંમતના વહેણ,
 વિદ્યાનું જીવન ને અજ્ઞાનતાનું મોત છે,
 એમની સહનશીલતા એમની વિધાને જાહેર
 કરે છે ને એમનું માન એમના સુભાષકપણાની

સાબીતી આપે છે, એ લોકો સત્યનો વિરોધ ને તેમાં મતાંતર કરતા નથી, માટે સત્ય એમની વચ્ચે ફેંસલો કરનાર ને ખરો સાક્ષી છે.

૬૩૪ એહલેજૈત (અં સં)ની સગાઈને જોતાં કોઈ માણસ એમની ખરાબર નથી, ને જે લોકો ઉપર હંમેશાંથી એમના ઉપકાર ચાલુ છે તે એમની સાથે શી રીતે સમાન હોઈ શકે !

॥३॥

નમાઝ
(હનફી)
(સમજુતી અને તરજુમા સાથે)

આપા દિવસમાં પડવાની પાંચ વખતની નમાઝો નીચે
પ્રમાણે છે:—

ଉତ୍ତରୀ:—

સુત્રતઃ ૨, રકાત પછી ફરજઃ ૨-૨કાત.

આહરણી:—

મુત્તત: ૪, રકાત પછી ફરજ: ૪-રકાત, પછી

ସ୍ଥାନୀୟ: ୨ ଟଙ୍କା,

અધ્યક્ષશ્રી:—

કરક ૪, રકાન.

भगारिष्यनी:—

ફેરઝ: ૩, રકાત પછી મુન્નત: ૨-૨કાત.

ଉତ୍ତର:-

ફેરઝ: ૪, રકાત પછી મુન્નત: ૨-૨કાત, પછી
વીત્ર: ૩-૨કાત.

ઉપર લખેલી દરેક વખતની રકાતો પડવી જરૂરી છે, એમાંની કોઈપણ નમાઝ છોડવાથી ગુન્હો થાય છે.

નમાજ પડવામાં ધણી જ ગાહેલી છે દર રકાત દીઠ આસરે એક મીનીટ જેટલો માત્ર વખત લાગે છે.

ફરજ, સુન્નત, અને વીત્રમાં સહેજસાજ ફરક છે, એક વખત શીખી લીધા પછી બધું સહેલ છે.

નમાઝ શરૂ કર્યા પહેલાં વજ્ર કરવું જોઈએ. કે જે વાજબ છે. વજ્ર કરી લખને નમાઝ પડવા કિબ્લા તરફ મોઢું કરી ઉભા રહેવું; અને જે વખતની જે નમાઝ જેટલી રકાતની પડવી હોય તેની નિયત કરવી. જેમકે ‘હુ’ આજની ફજરની સુન્નત નમાઝ બે રકાત અઘ્લાહના વારતે પડું છું.’ ‘અઘ્લાહો અકબર’ કહેતાં પોતાના બન્ને હાથ કાનની લવ સુધી લઈ જઈને પછી દુંટીની નીચે લાવી, જમણા હાથથી ડાબા હાથનો પોંચો પકડી હાથ બાંધે (નમાઝ શરૂ થઈ) અને નીચે મુજબ પડે.

(તરજુમો)

(૧) ‘સુબ્હાનેકદ્લાહ
હુમ્મા વબેહુમ્દેકા વ તબા-
રકરમોકા વ તબાલા જદ્દોકા
વલા એલાહા ગેરોકા’

(૨) ‘અઉઝો બિદ્લાહ
મિનરશ્ય તાનિર્જુમ’

(૩) ‘બિદ્મિદ્લાહ
હિર્હુમા નિર્હીમ’

(૧) તારી સ્તુતીની સાથે
ઓ અલ્લાહ ! તારી પાકી
બયાન કરું છું; અને તારું
નામ ધણી ખુબીનું છે; અને
તારી અજમત(મોટાઈ)હોયી છે,
અને તારા વગર કોઈ બંદગીને
લાયક નથી.

(૨) બચાવ લઉં છું અલ્લાહ-
ના નામની સાથે, કુતકારેલ
શયતાનથી.

(૩) શરૂ કરું છું ધણો
મહેરબાન-ધણો રહમકરનાર
અલ્લાહના નામથી.

(૪) ‘અલહુમ્દોલિલાહિ
રઝિલ આલમીન, અર્હુમા
નિર્હીમ—માલેકે યવમિદીન,
ઇઆક નઅઝોદો વ ઇઆક
નસ્તઘન, એહદે નસ્સેરાતલ
મુસ્તકીમ, સેરાતલ લઝીના
અનઅમ્ત અલયહિમ;
ગયરિલ મગદુએ અલયહિમ
વલદદો આદલીન’

(૫) આમીન.

તે પછી કોઇપણ એક મુરા
પડવી. (અહીં ‘ઝિસ્મિલ્લાહ,
પડવાની નથી.) જેમકે,

(૬) ‘કુલહોવલ્લાહિ
અહુદ, અલ્લાહુસ્સમદ,
લમ્બલિહ વ લમ્બુલદ વ
લમ્બકુલ્લહુ કોશૈવન અહુદ.’

(૪) સધળી તારીફ દુન્યા-
ઓના પાલનકર્તા અલ્લાહને
માટેજ છે, જે મહેરબાની
અને દયા કરનાર છે; અને
ન્યાયના દીવસનો (કયામતનો)
ધણી છે. અમે તારીજ બંદગી
કરીએ છીએ: અને તારી જ
મદદ માંગીએ છીએ. અમને
સીધા માર્ગ ઉપર કાયમ રાખ,
એવા લોકોના માર્ગ ઉપર કે
જેમને તું ન્યામતોથી નવાજ્યા
છે, અને તેમના માર્ગ ઉપર
નહિ કે જેઓ તારા કાપને પાત્ર
થયા છે; અને તેઓનાં માર્ગ
ઉપર પણ નહિ કે જેઓ
અવળે રસ્તે (ભટકી) ગયા છે.

(૫) યા (અલ્લાહ) એમજ
થાઓ.

(૬) કહે, અલ્લાહ એકજ છે;
અલ્લાહ બેનિયાઝ (સ્વતંત્ર) છે,
તેણે કોઇને જન્મ આપ્યો
નથી, અને તેણે કોઇના પેટ
જન્મ લીધો નથી. કોઇ તેનાં
બરોબર નથી, તે એકલો જ છે.

આટલું પડી લખને તરત
હાથ છુટા કરી

(૭) 'અદલાહો અકબર'
કહેતાં રૂકુમાં જવું અને એજ
હાલતમાં ૩ વખત

(૮) 'સુખ્દાન રખિયલ
અઝીમ' કહેવું અને તે પછી

(૯) 'સમેઅદલાહો
લેમન હુમેદહુ'

કહેતાં ઉભા થઈ જવું અને
કહેવું

(૧૦) 'રખના લકલ હુમ્દ'

તે પછી 'અદલાહો અકબર'
કહેતાં સિજદામાં જવું, અને
૩ વખત

(૧૧) 'સુખ્દાન રખિયલ
આલા' કહી તે પછી
'અદલાહો અકબર' કહેતાં

એસવું. તે પછી વળી 'અદલાહો અકબર' કહેતાં બીજી
વખત સિજદામાં જવું અને ઉપર મુજબ ૩ વખત 'સુખ્દાન
રખિયલ આલા' કહીને તે પછી 'અદલાહો અકબર'
કહેતાં ઉભા થઈને પહેલી રકાતની જેમ હાથ બાંધી લેવા.

(૭) અદલાહ સૈથી મોટો છે

(૮) પવિત્રતાઈ મારા
મહાન રખ (પરવરદીગાર) ને
માટે.

(૯) જેણે અદલાહની હમ્દ
કરી તેની વાત તેણે (અદલાહ
પાકે) સાંભળી (કબુલ કરી)

(૧૦) સઘળી તારીફ પરવર-
દીગારને માટે છે.

(૧૧) પાકી છે મારા પરવર-
દીગાર ઉંચી પદવીવાળાને.

અને પહેલી રકાતની જેમ 'અલહુમ્મો' ની સુરા પઝવી તે પછી કાઇપણ બીજી એક સુરા પઝવી જેમકે, 'કુલહુ વલ્લાહો અહુદ' ની સુરા પઝવી રહ્યા પછી પહેલી રકાતની જેમ હાથ છુટા કરી 'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં રકુમાં જવું અને રકુમાં ૩ વખત 'સુબ્હાન રજિબયલ અઝીમ' કહી રહ્યા પછી 'સુમેઅલ્લાહો લેમન હુમેદહુ' કહેતાં ઉભા થઇ જવું અને કહેવું, 'રખ્ખના લિકલ હમ્દ.' તે પછી 'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં સિજદામાં જવું અને પહેલી રકાતની જેમ ૩ વખત 'સુબ્હાન રજિબયલ આલા' કહી તે પછી 'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં સીધા થઇ પહેલી રકાતની માફક બેસવું. તે પછી વળી 'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં બીજી વખત સિજદામાં જવું અને ૩ વખત 'સુબ્હાન રજિબયલ આલા' કહીને પછી 'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં પહેલી રકાતની જેમ સીધા થઇ ગુંઠણ પર હાથ રાખી બેસવું અને નીચે પ્રમાણે 'અત્તહીયાત' પઝવું.

(તરજુમે)

(૧૨) 'અત્તહીયાતો
લિલ્લાહે વસ્સલવાતો વતાયે-
બાતો અસ્સલામો અલયકા
ઐયોહુન્નબીયો વ રહમ-
તુલ્લાહે વ બરકાતોહ.
અસ્સલામો અલૈના વઅલા
ઇબાદિલ્લા હિસ્સાલેહીન.
અશહદો અલ્લાએલાહ

(૧૨) સર્વ બંદગી ઝખા-
નની અલ્લાહ માટે છે; અને
સર્વ બંદગી બદનની તથા
સર્વ બંદગી પવિત્ર માલની
અલ્લાહ માટે છે. સલામ તારા
પર થાઓ, ઓ નબી ! અને
અલ્લાહની રહમત તથા તેની
બરકત થાઓ ! સલામતી
અમારા પર તથા સર્વ સારા,

ઇંદ્ર-દસાહો વ અશહો
અન્ન મોહમદન અપ્પોહો
વ રસુલોહ.

લત્ર ખાદ આ 'દરે
ઇપ્રાહીમ' પડવું

(૧૩) 'અહલાહુમ્મા
અહલેઅલા મોહમદિવ
વઅલા આલે મોહમદીન
કમા સહલેતઅલા ઇપ્રાહીમ
વ અલા આલે ઇપ્રાહીમ
ઇન્નકા હમીદુમ મજીદ,
અહલાહુમ્મા ખારેક અલા
મોહમદિવ વ અલા આલે
મોહમદીન કમાખારકતા
અલા ઇપ્રાહીમ વ અલા
આલે ઇપ્રાહીમ ઇન્નક
હમીદુમ મજીદ.'

તે પછી આ દોઆ પડવી.

(૧૪) 'અહલા હુમ્મ
જફિરલી વલે વાલેદૈય વલે

અહલાહના બંદાઓપર થાઓ.
હું સાક્ષી આપું છું કે અહલાહ
સિવાય કોઇ બંદગીને લાયક
નથી; અને હું સાક્ષી આપું
છું કે મોહમદ સ. અ.
વસહલમ તેનો બંદો છે,
અને તેનો રસુલ છે

(૧૩) ઓ અહલાહ ! તું
ખાસ રહમત મોહમદ પર
તથા મોહમદની આલ ઉપર
માફલ, જેવી કે તે ખાસરહમત
ઇપ્રાહીમ પર તથા ઇપ્રા-
હીમની આલ પર મોકલી છે.
ખચિયત તું સ્તુત્ય ખુઝરગી
વાળો છે. ઓ અહલાહ !
તું બરકત આપ મોહમદને
તથા મોહમદની આલને જેવી
કે તે બરકત આપી ઇપ્રાહીમને
તથા ઇપ્રાહીમની આલને. બેશક
તુંસ્તુતિપાત્ર ખુઝરગી વાળો છે.

(૧૪) ઓ અહલાહ ! તું
મારા ગુન્હાની માફી કર,
અને મારા માખાપની

જમીઈલ મોઅમેનીન વલ
મોઅમેનાતે વલ મુસ્લેમીન
વલ મુસ્લેમાતે અલ આદ્યાએ
મિન્દુમ વલ અમવાત.

અને તમામ ધમાનવાળા
પુરો અને સ્ત્રીઓની, તેઓ-
માંના જીવતાંઓની અને મરેલાં
ઓની (માફી કર).

તે પછી પોતાની જમણી
તરફ મોં ફેરવતો સલામ કહે
કે

(૧૫) ‘અસ્સલામો અલય
કુમ વ રહમતુલ્લાહ’

તે પછી પોતાની ડાબી તરફ
મોં ફેરવતો એજ શબ્દો કહે કે

‘અસ્સલામો અલયકુમ

વ રહમતુલ્લાહ’ અને સલામ
ફેરવતી વખતે ફરિશ્તાઓ ઉપર
સલામ કરવાની નિયત રાખે.

આ બે રકાતની નમાઝ
પુરી થઈ

(૧૫) સલામ મતી થાઓ, અને
રહમત અલ્લાહ પાકની.

જો ચાર રકાતવાળી નમાઝ પડતી હોય તો બે રકાત
ઉપર મુજબ પડી લઈ બેસીને અત્તહીર્યાતો સિદલાહિ
એ પુરું પડી લઈ, (દરેક દખરાહીમ તથા હેદલી દોઆ
પડયા વગર) ‘અલ્લાહા અકબર’ કહેતાં ઉભા થઈ હાથ
બાંધીને પહેલી બે રકાતોની જેમ તેજ રીતે ‘અલહુમ્દા’
તથા કાઇયલુ એક સૂર જેમકે ‘કુદહો વલ્લાહો અહુદ’

પડી લીધા પછી રૂકુમાં જવું અને ઉપરની રીતેજ પડવું. પછી બે સિજદા કરીને વળી ચોથી રકાત માટે 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં ઉભા થતાંજ હાથ બાંધી લખ અલ્હુમ્મા તથા કોઇપણ એક સ્વર પડી રૂકુ, સિજદા કરીને 'અત્તહીયાતો' પુરું પડી તે પછી 'હરૂદે હુમ્મરાહીમ' અને છેલ્લી 'દાઆ' એ બધું પુરું પડવું. અને જમણી ને ડાબી તરફ સલામ ફેરવી નમાઝ પુરી કરવી. બેઉ તરફ સલામ ફેરવવાથી નમાઝ પુરી થાય છે.

ઠ રકાતવાળી મગરિબની ફરજ તથા ઠ રકાતવાળી રાતની વીત્ર નમાઝમાં પણ બે રકાતો પડી લીધા પછી બેસીને 'અત્તહીયાતો' આપું પડી લખ 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં ઉભા થઇ હાથ બાંધી લેવાં અને બાકીની એક રકાત પડીને બેસી જવું અને 'અત્તહીયાતો' અને 'હરૂદે હુમ્મરાહીમ' અને 'દાઆ' એ બધું પુરું પડીને સલામ ફેરવવા એટલે નમાઝ પુરી થઇ.

વિત્ર નમાઝમાં સહેજ ફરક એ છે કે વીત્ર નમાઝની બે રકાત પડી, બેસીને 'અત્તહીયાતો' આપું પડી લખ 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં ઉભા થઇ હાથ બાંધી રીત મુજબ 'અલ્હુમ્મા' આપું પડી, પછી બીજી સ્વર પડીને તે ખતમ થતાંજ, 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં હાથ ઉંચા કરી કાનની લવ મુધી લખ જઇને 'અલ્લાહુ અકબર'

શબ્દ પુરો કરતાં પાછા હાથ નીચા લાવી બાંધી લેવા અને નીચે મુજબ દોઆઓ ક્રુત્ પડવી:—

દોઆઓ ક્રુત્ આ છે:—

(૧૬) ‘અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના
નસ્તઈનોકા વ નસ્તગફેરોકા
વ નોઅમેનો બેકા વ નતવ-
કકલો અલૈક વ નુષની
અલૈકલ ખૈરા વ નશકોરોકા
વલા નકફેરોકા વ નખલઓ
વ નતરોકો મંય યફ્નેરોક,
અલ્લાહુમ્મા ઈયાકા
નઅબોદો વ લકા નોસલ્લી
વ નસન્નેદો વ એલૈકા નસઆ
વ નહફેદો વ નરન્નુ રહમતકા
વ નખશા અઝાબકા ઈન્ન
અઝાબકા બિલ કુફ્ફારે
મુલહિક.’

(૧૬) ઓ અલ્લાહ ! અમે
તારાથી મદદ માગીએ છીએ,
અને તારાથી બખ્શીશ (ગુન્હા-
ઓની માફી) માંગીએ છીએ,
અને તારા પર હમાન લાવીએ
છીએ, અને તારા પર ભરોસો
રાખીએ છીએ, અને તારી
ભલી તારીફ (પ્રશંસા) કરીએ
છીએ, અને તારો ઉપકાર
માનીએ છીએ, અને તારા
અનુપકારી અમે થતા નથી,
અને જે તારી નાફરમાની કરે
તેથી અમે દુર થઈએ છીએ—
છોડીએ છીએ. ઓ અલ્લાહ !
અમે તારીજ બંદગી કરીએ
છીએ અને તારેજ માટે નમાઝ
અને સિજ્દો કરીએ છીએ,
અને તારીજ તરફ દોડીએ
છીએ, અને સેવામાં હાજર
થઈએ છીએ; અને તારી રહમ-
તની આશા કરીએ છીએ અને

તારા અઝાબથી ડરીએ છીએ.
બેશક તારો અઝાબ કાફરાને
લાગનાર છે.

આ દોઆ પડી લીધા પછી
'અલ્લાહો અકબર' કહેતાં
રકુમાં જતું અને ચાતુ રીતેજ
રકુ, સિજદા કરી, બેસીને
'અત્તાલીયાતો અને દરદે
ઇબ્રાહીમ અને દોઆ'

'અધુ પુર' પડીને સલામ
ફેરવવી.

સુન્નત અને ફરઝ નમાઝમાં એ ફરક છે કે ફરઝ
નમાઝ બે ૩ અથવા ૪ રકાતવાળી હોય તો તેમાં ૩ જ
અને ૪ થી રકાતમાં 'અલિહુમ્દો' પડી જોવું. બીજી કોઇ
સૂર પડવાની નથી; જ્યારે સુન્નત નમાઝ વાળી દરેક રકાતે
'અલિહુમ્દો' પડીને બીજી કોઇ સૂર પડવી જોઈએજ.

—સમાપ્ત—

